

Hrvatska Kontrola
Zračne Plovidbe

IZVJEŠĆE O ODRŽIVOSTI 2021.

Sadržaj

Riječ direktora	4
O Izvješću	5
O nama	6
Održivost i povezanost sa strateškim ciljevima	8
Vizija, misija i organizacijske vrijednosti	10
Međunarodni i nacionalni povijesni razvoj	11
Upravljačka struktura	12
Promet	14
Sustavi upravljanja	16
Materijalni aspekti poslovanja na održivi razvoj	20
Suradnja s dionicima	23
Događanja	28
Ekonomski kategorija	32
Okolišna kategorija	40
Društvena kategorija	48
Stručno mišljenje o Izvješću o održivosti HKZP-a za 2021.	58
Kratice	60
GRI indeks	62

RIJEĆ DIREKTORA

Oporavak prometa unatoč pandemiji

Petu godinu zaredom predstavljamo vam Izvješće o održivosti kojim želimo prikazati postignuća i promjene koji se odnose na utjecaj Hrvatske kontrole zračne plovidbe (HKZP) na okruženje u kojem posluje, i to u ekonomskom, okolišnom i društvenom pogledu. Kao i u prethodnom izdanju, koristili smo se Smjernicama za izvještavanje o održivosti Globalne inicijative za izvještavanje (Global Reporting Initiative - GRI) kako bismo zainteresiranim pružili standardizirane i usporedive podatke.

Broj letova iznad očekivanja

Sa zadovoljstvom i ponosom ističem kako je poslovanje u 2021. bilo uspješno, o čemu svjedoče podaci o rastu prometa u zračnom prostoru u našoj nadležnosti u promatranom razdoblju. Pandemija je i u 2021. značajno utjecala na odvijanje zračnog prometa, no u odnosu na godinu ranije ipak se bilježi oporavak zahvaljujući popuštanju epidemioloških mjera u čitavoj Europi u drugom dijelu godine.

Ukupni broj od 461.000 letova bio je iznad svih očekivanja i prognoza dostupnih u prvih šest mjeseci. Ostvaren je rast od 53 posto u odnosu na 2020., no pad od 35 posto prometa iz najuspješnije 2019. Prema tim brojkama, po broju letova zrakoplova vratili smo se na promet koji smo imali 2010.

Sada se ponovo susrećemo s novim izazovima jer na prometna kretanja u čitavoj Europi utječe rat u Ukrajini koji je zbog zatvaranja zračnog prostora u zonama sukoba doveo do promjene ruta zrakoplova. Pomicanjem prometnih tokova prema jugu naši susedi bilježe rast prometa, ali kod nas još uvijek nema značajnijih promjena. No naredno razdoblje je za industriju zračnog prometa i dalje vrlo neizvjesno zbog ratnih zbivanja i utjecaja na porast inflacije u kombinaciji s rastom cijena goriva.

Nove usluge kao doprinos održivosti

Kako bismo pridonijeli održivosti poslovanja, u 2021. nastavili smo s razvojem novih usluga. Certificirali smo se za osposobljavanje toranjskih kontrolora zračnog prometa, a nakon niza godina u funkciju je uveden toranski simulator u Splitu koji je u potpunosti proizvod domaće pameti neophodan za praktično osposobljavanje.

Nakon toga dobili smo i certifikat za osposobljavanje za prilaznu kontrolu, čime je u 2021. zaokružen cijeloviti sustav školovanja kontrolora zračnog prometa u HKZP-u, odnosno Republici Hrvatskoj. Osim na papiru, taj je sustav već u istoj godini zaživio u praksi. Izuzetno sam zadovoljan što smo 2021. odškolovali prve toranske kontrolore zračnog prometa od početka do kraja u Hrvatskoj, čime smo još jednom pokazali da usprkos teškim vremenima znamo i možemo ako imamo zajednički cilj.

U istoj godini pokrenuli smo i aktivnosti za certifikaciju usluge oblikovanja letačkih postupaka u skladu s europskom regulativom, što je uspješno dovršeno početkom 2022. Time je HKZP postao bogatiji za još jednu novu uslugu i svrstao se među respektabilne pružatelje usluga u zračnoj plovidbi. Veseli nas što ćemo sve te usluge moći ponuditi drugim korisnicima, čime nam se otvaraju dodatne mogućnosti pozicioniranja na inozemnom tržištu.

Nastavak investicijskog ciklusa

Unatoč kriznim okolnostima uzrokovanim pandemijom HKZP je i u 2021. provodio intenzivne investicijske aktivnosti s naglaskom na projekte kojima se povećava sigurnost i kapacitet zračnog prometa. Želim istaknuti da smo kod gradnje novih objekata posebno vodili računa o poštivanju svih kriterija zaštite okoliša i prirode.

Uz puštanje u rad novog radijskog centra u Nacionalnom parku Risnjak i radarske postaje Konavle, godinu je svakako obilježilo vraćanje osječke kontrole na matični toranj. Nakon točno 30 godina obnovljena je zgrada Podružnice Osijek oštećena u Domovinskom ratu, čime su poboljšani uvjeti rada kontrolora i drugog osoblja te unaprijedena kvaliteta i sigurnost usluga u Zračnoj luci Osijek.

Postignuća na međunarodnom planu

S našim partnerima u Udrugovanju COOPANS donijeli smo odluku o sudjelovanju u inovacijskim projektima programa SESAR 3 s ciljem modernizacije zajedničkog sustava za upravljanje zračnim prometom, a ponosni smo što je naš predstavnik dobio drugi mandat na poziciji generalnog direktora tog udruženja.

U promatranom razdoblju veliki uspjeh na međunarodnom planu je i punopravno članstvo HKZP-a u Udrugovanju pružatelja usluga zrakoplovne meteorologije (MET Alliance), čime smo se našli u respektabilnom društvu od tek osam europskih država.

Ovi iznimni rezultati zasluga su svih naših zaposlenika jer upravo oni svojom stručnošću, predanošću i profesionalnošću svakoga dana doprinose našim uspjesima te im na tome i u ovoj prigodi iskreno zahvaljujem.

Vlado Bagarić

Direktor Hrvatske kontrole zračne plovidbe

O IZVJEŠĆU

Izvješće o održivosti 2021. donosi nefinansijske informacije o utjecaju HKZP-a na okoliš, ekonomiju i društvo u cjelini, vodeći se pritom Smjernicama za izvještavanje o održivosti (GRI standardi) za sržnu opciju.

Izvješće obuhvaća razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. i objavljuje se jednom godišnje. Izradilo ga je Povjerenstvo za izradu Izvješća o održivosti kojeg čine zaposlenici iz različitih organizacijskih jedinica jer je svrha izvješća prikazati uvid u cijelokupno poslovanje HKZP-a na način dugoročne održivosti. U Izvješću su prikazane informacije o održivom razvoju, zaštiti okoliša, ključnim dionicima poslovanja, ulaganju u ljudske resurse i načinu na koji HKZP njima dugoročno upravlja.

HKZP je zbog svoje djelatnosti strateški važan za RH, pa je Odlukom Vlade svrstan u pravne osobe od posebnog interesa za RH, što je i za poslovodstvo i za zaposlenike posebno velika odgovornost usmjerena na kontinuirani boljšiak s naglaskom na društveno odgovorno poslovanju. Izvješće za 2021. pregledali su stručnjaci za nefinansijsko izvještavanje Instituta za društveno odgovorno poslovanje (IDOP), a njihovo stručno mišljenje možete pronaći na 58. stranici.

Izvješće je pripremljeno u tiskanom i PDF obliku, te objavljeno na javno dostupnim stranicama: <https://www.crocontrol.hr/mediji/publikacije/>.

Pozivamo dionike da pročitaju Izvješće te komentare i savjete upute na adresu e-pošte: glasnogovornica@crocontrol.hr

O NAMA

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o., (HKZP) sa sjedištem u Velikoj Gorici, engleski naziv „Croatian Air Navigation Services, Limited“ ili skraćeno „Croatia Control Ltd“, je trgovачko društvo od posebnog interesa u 100 %-tom vlasništvu Republike Hrvatske.

HKZP pruža sigurne, učinkovite i ekološki prihvatljive usluge u zračnoj plovidbi civilnim i vojnim korisnicima zračnog prostora RH te zračnog prostora koji mu je dodijeljen na upravljanje.

HKZP je dio europskog sustava naplate usluga u zračnoj plovidbi sukladno europskoj regulativi i načelima Eurocontrola. Iznos ukupnih prihoda ostvarenih iz rutnih i terminalnih naknada ograničen je visinom planiranih, opravdanih i odobrenih ukupnih rashoda. Mogući višak prihoda vraća se korisnicima usluga kroz model usklađivanja podjele rizika ostvarivanja prometa i mehanizma podjele troškova.

HKZP osigurava visoki stupanj sigurnosti zračnog prometa te razvija i koristi najmoderniju tehnologiju za povećanje učinkovitosti zračnog prometa.

KLJUČNI POKAZATELJI USPJEHA

Sukladno pravnom okviru Jedinstvenog europskog neba, HKZP je certificirani pružatelj u zračnoj plovidbi za pet vrsta usluga:

operativne usluge u zračnom prometu koje obuhvaćaju: usluge letnih informacija, usluge uzbunjivanja, savjetodavne usluge u zračnom prometu i usluge kontrole zračnog prometa

usluge komunikacije, navigacije i nadzora koje obuhvaćaju:

- usluge komunikacije koje omogućuju komunikacije zemlja-zemlja i zrak-zemlja za potrebe kontrole zračnog prometa
- usluge navigacije koje omogućuju proslijedivanje informacija zrakoplovima o poziciji i vremenskoj udaljenosti
- usluge nadzora koje omogućuju utvrđivanje pojedinih pozicija zrakoplova u cilju sigurnog razdvajanja

usluge zrakoplovne meteorologije koje podrazumijevaju upoznavanje s postojećim i očekivanim meteorološkim uvjetima, kao i pružanje ostalih meteoroloških informacija od značaja za sigurno, redovito i nesmetano letenje

usluge zrakoplovnog informiranja koje podrazumijevaju pružanje zrakoplovnih podataka i informacija potrebnih za sigurnost, redovitost i učinkovitost zračne plovidbe

usluge oblikovanja letačkih postupaka koje obuhvaćaju oblikovanje, dokumentiranje i validaciju konvencionalnih postupaka i postupaka temeljenih na performansama zrakoplova (PBN) u fazama: standardnih instrumentalnih odlazaka i dolazaka, instrumentalnog prilaženja, vizualnog manevriranja kruženjem, letenja na ruti i postupaka za helikoptere.

Za ovu uslugu HKZP je certificiran u siječnju 2022.

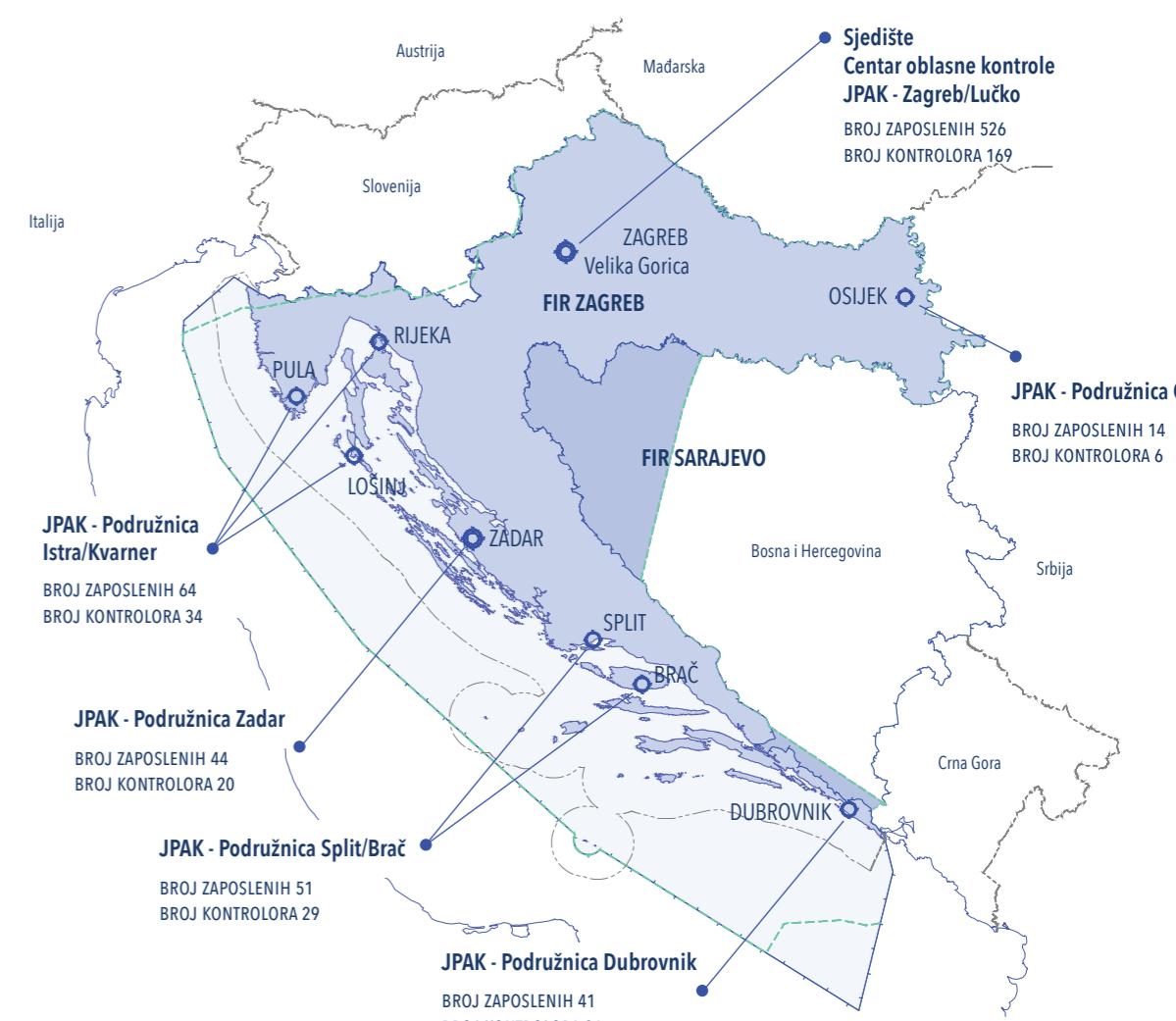
Također, HKZP je certificiran za pružanje dviju funkcija:

funkcija upravljanja zračnim prostorom čiji je cilj postići njegovu najveću moguću učinkovitost uzimajući u obzir potrebe civilnih i vojnih korisnika kako bi se smanjila kašnjenja i prijeđeni put zrakoplova, a time i troškovi goriva te emisije štetnih plinova u okoliš

funkcija upravljanja protokom zračnog prometa u cilju postizanja sigurnog, redovitog i učinkovitog protoka zračnog prometa.

Područje nadležnosti za gornji zračni prostor (FL 285 - 660) s brojem zaposlenih

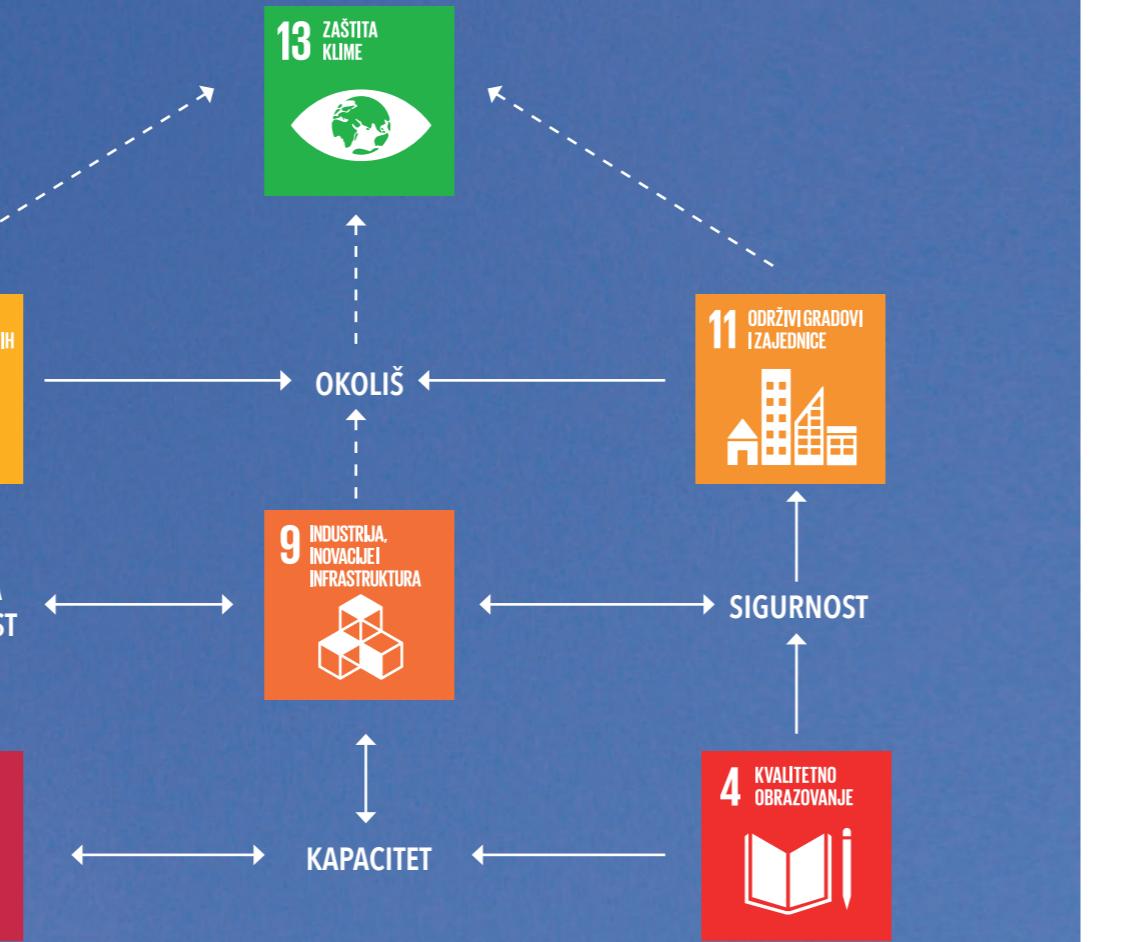
Sjedište kompanije, Centar oblasne kontrole Zagreb i JPAK Zagreb/Lučko nalaze se u Velikoj Gorici, a ustrojeno je i pet podružnica koje su jedinice za poslove prilazne i aerodromske kontrole zračnog prometa, zrakoplovno-tehničkih, zrakoplovno-meteoroloških i finansijsko-pravnih poslova.

ODRŽIVOST I POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEVIMA

Hrvatska kontrola zračne plovidbe teži ostvarivanju održivosti kroz stabilnost i razvoj. Osiguravajući visoku razinu sigurnosti zračnog prometa, uspješno upravljujući kapacitetom te poslujući s ciljem troškovne učinkovitosti, doprinosi globalnim ciljevima prema prikazanoj infografici i zaštiti okoliša kao četvrtim definiranim ključnim područjem performansi.

-----→ Neizravan utjecaj
→ Izravan utjecaj

CILJ

Ekonomska uspješnost

Razvoj potrebnih kapaciteta za promet koji se vraća na maksimalne vrijednosti, realizacija strateških investicija i daljnje poboljšanje dostignute razine troškovne učinkovitosti pružanja usluga, sukladno revidiranim ciljevima troškovne učinkovitosti za razdoblje 2020.-2024.

Doprinos ciljevima održivog razvoja:

Ključni pokazatelji:

- Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost - str. 33
- Praćenje uštade emisija putem slobodnih ruta - str. 43
- Financijski pokazatelji, prihodi i troškovi - str. 34
- Potrošnja energije - str. 45
- Ospozljavanje zaposlenika - str. 52-53

CILJ

Okolišna uspješnost

Doprinos ciljevima održivog razvoja:

Ključni pokazatelji:

- Smanjenje emisija stakleničkih plinova - str. 42
- Struktura zaposlenika prema spolu, vrsti zaposlenja (ugovor na određeno/neodređeno) - str. 49-50
- Ospozljavanje zaposlenika - str. 52-53

VIZIJA, MISIJA I ORGANIZACIJSKE VRIJEDNOSTI

MISIJA

Naša je misija pružati sigurne i kvalitetne usluge u zračnoj plovidbi na potpuno zadovoljstvo svojih korisnika i vlasnika. Misiju ostvarujemo suradnjom s partnerima u europskoj mreži upravljanja zračnim prometom, stvarajući visokokvalificirane zaposlenike i motivirajuće okruženje.

VIZIJA

Želimo biti među vodećim pružateljima usluga u zračnoj plovidbi u središnjoj Europi. Viziju ćemo ostvariti kroz fleksibilnu organizaciju koja se prilagođava zahtjevima naših korisnika.

Organizacijske vrijednosti

Sigurnost i kvaliteta

U svemu što radimo posvećeni smo osiguravanju sigurnosti svih sudionika zračnog prometa. Naši procesi postavljeni su tako da je uvijek „sigurnost prva“. Sigurnom i kvalitetnom uslugom ispunjavamo zahteve korisnika, komuniciramo potencijalne opasnosti kako bismo uvijek pronašli pravovremeno i visokokvalitetno rješenje.

Izvršnost

Kod nas izvršnost znači stalnu fokusiranost na sigurnost, rezultate i stvaranje dodane vrijednosti za sve dionike po standardima struke. Postavljamo sebi jasne i mjerljive ciljeve i preuzimamo osobnu odgovornost za ostvarenje rezultata. Unaprijed promišljamo različite situacije, krećemo u osmišljene, brze i fokusirane akcije i stvaramo rezultat koji je iznad očekivanja. Inspiriramo jedni druge kako bismo postigli izvršne rezultate.

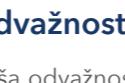
Prilagodljivost

Prilagodljivost je za nas sposobnost preslagivanja i kretanja u neograničenim smjerovima i kombinacijama i kreiranje smislenog i sigurnog novog. Za nas je to karakteristika koja se razvija i koja nam omogućava da u različitim situacijama odgovorno biramo ponašanja koja nas vode tamo gdje želimo stići na način na koji želimo stići. Biramo ponašanja koja vode u učinkovitost, suradničko postizanje ciljeva i dodanu vrijednost. Fleksibilnost nas vodi u višu razinu reda i skладa.

Suradnja i timski rad

Kreiramo znakove ugodne interakcije i uvažavanja vlastite i tuđe vrijednosti. Njegujemo suradničke i partnerske odnose sa svim uključenim stranama. Razvijamo suradnju i timski rad, dijelimo informacije i znanja u svrhu postizanja izvršnosti i uspjeha cijele kompanije. Pronalazimo zajedničke interese i rješavamo probleme. Za nas je timsko stvaranje kontinuirano stvaranje uvjeta da zajedno, brzo i protočno stvaramo rješenja koja nadmašuju očekivanja korisnika i drugih dionika i da donosimo dodanu vrijednost na različite načine.

Odvajnost i razvoj

Naša odvajnost i razboritost rezultat su dubokog i odgovornog promišljanja i pomažu nam prihvatići nove izazove i težiti savladati neku prepreku ili ostvariti nešto vrijedno. Odgovorni smo za svoje djelovanje, te usvajamo nova znanja, vještine, ponašanja, nov način razmišljanja, nov način djelovanja i rada. Kontinuirano razvijamo svoja znanja, vještine, kompetencije i potencijale kako bi se učinilo više i bolje u uvjetima kad je nešto prvi put, teško ili u drukčijim uvjetima.

MEĐUNARODNI I NACIONALNI POVIJESNI RAZVOJ

Osnovana Uprava kontrole letenja u okviru Ministarstva pomorstva, prometa i veza

1992.

Registracija Hrvatske kontrole zračne plovidbe kao društva s ograničenom odgovornošću

1998.

1999.

2005.

Certifikat za pružanje četiri vrste usluga u skladu s pravnim okvirom Jedinstvenog europskog neba

2009.

Uveden novi sustav za upravljanje zračnim prometom COOPANS i HKZP postao punopravni član CANSO-a

2014.

Uspostavljen zračni prostor slobodnih ruta Inicijative za zajedničko jugoistočno nebo (SECSI)

2018.

Certifikat za pružanje dviju funkcija te za osnovno osposobljavanje kontrolora zračnog prometa i za ovlaštenje oblasna kontrola

2019.

Nova organizacija i unutarnje ustrojstvo HKZP-a te ostvaren rekordni promet od 714 tisuća letova zrakoplova

2020.

HKZP postaje punopravni član MET Alliancea, certificiran je za osposobljavanje za ovlaštenja toranjka i prilazna kontrola i prvi kontrolor je u potpunosti osposobljen u HKZP-u

2021.

Donesen Zakon o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o.

U operativni rad pušten novi Centar oblasne kontrole Zagreb s novim sustavom za upravljanje zračnim prometom

Potpisan Sporazum o uspostavi FAB CE-a i HKZP postao član COOPANS-a

HKZP potpisao Povelju prijateljstva projekta „Velika Gorica - Grad zrakoplovstva“ i uveo 24-satni zračni prostor slobodnih ruta na jugoistočnoj osi (SEAFRA)

10 HRVATSKA KONTROLA ZRAČNE PLOVIDBE 11

UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Upravljačka struktura Hrvatske kontrole zračne plovidbe sastoji se od Uprave, Nadzornog odbora i Skupštine. U skladu sa Statutom, ustrojeni su sljedeći organi Društva:

Uprava Društva:

Vlado Bagarić, direktor

Skupština:

Oleg Butković, ministar mora, prometa i infrastrukture - predsjednik
dr. sc. Zdravko Marić, ministar financija - član
dr. sc. Mario Banožić, ministar obrane - član

Nadzorni odbor:

Vildana Megla - predsjednica
Dora Matošić - zamjenica predsjednice
Saša Crnec - član
Željko Gojko - član

Revizijski odbor i unutarnja revizija

Revizijski odbor ima tri člana, uključujući predsjednika i zamjenika predsjednika. Suraduje s Nadzornim odborom, Upravom, Uredom za unutarnju reviziju, Službom finansija, računovodstva i komercijale, vanjskim revizorima i drugim službama.

Sukladno Zakonu o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru, HKZP ima uspostavljen Ured za unutarnju reviziju s tri zaposlena interna revizora. Neovisna je organizacijska jedinica izravno odgovorna Upravi. Dijelokrug rada Ureda usmjeren je prema učinkovitom obavljanju revizorskih aktivnosti sa svrhom pružanja neovisnog i objektivnog stručnog mišljenja i savjeta za revidirana područja.

Obavljeni revizijski angažmani u 2021. daju objektivno jamstvo da sustav unutarnjih kontrola u HKZP-u funkcioniра na primjeren i zadovoljavajući način. Iskazano mišljenje unutarnje revizije, u dijelu koji se odnosi na revidirana područja je pozitivno - potvrđuje da sustav unutarnjih kontrola funkcioniра na adekvatan, učinkovit i djelotvoran način. Pri tome je dano nekoliko preporuka sa svrhom izvršenja određenih poboljšanja.

Uprrava i izvršni direktori

Vlado Bagarić imenovan je na funkciju direktora Društva 29. rujna 2017. Sukladno Zakonu o osnutku i Statutu HKZP-a, direktor Društva utvrđuje poslovnu politiku, donosi planove, odluke i druge akte sukladno svojim ovlastima, organizira i vodi poslovanje Društva.

Najveće organizacijske jedinice su tri sektora ustrojena prema vrstama usluga, a njima upravljaju i za njihov rad odgovaraju izvršni direktori. Posebne ustrojstvene jedinice pri Uredu direktora su nezavisni Uredi kojima upravljaju rukovoditelji i Samostalna jedinica vojnih poslova kojoj je na čelu izvršni direktor. Izvršne direktore imenuje direktor Društva na razdoblje od tri godine koje može biti i dulje.

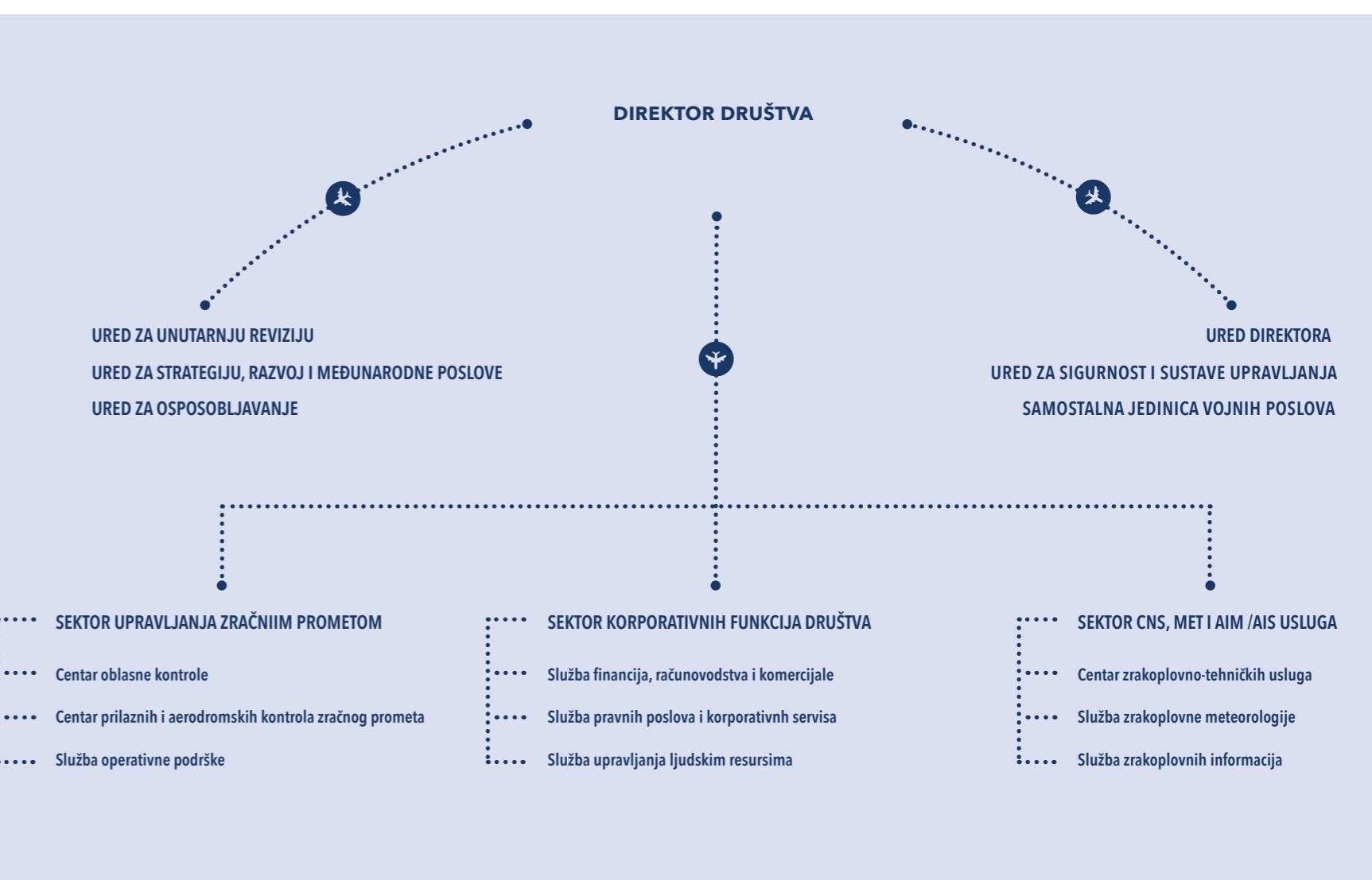
Dubravko Meco, izvršni direktor Sektora upravljanja zračnim prometom (SUZP) imenovan je 6. srpnja 2020. SUZP je glavni operativni sektor nadležan za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu, a osobito kontrole zračnog prometa, uzbunjivanja, letnih informacija i preduzetnog informiranja u cilju sigurnog, redovitog i nesmetanog odvijanja zračnog prometa.

Alen Sajko imenovan je 1. listopada 2019. na funkciju izvršnog direktora Sektora CNS, MET i AIM/AIS usluga (SCMA). Taj sektor nadležan je za pružanje usluga komunikacije, navigacije i nadzora (CNS), zrakoplovne meteorologije (MET), zrakoplovnog informiranja (AIM/AIS), razvoj i modernizaciju tehničkih sustava u cilju povećanja sigurnosti zračnog prometa, kao i za projektiranje, izgradnju i nadzor te investicijsko održavanje objekata i pripadajuće infrastrukture.

Teo Bratinčević imenovan je 18. veljače 2021. na funkciju izvršnog direktora Sektora korporativnih funkcija Društva (SKFD). U Sektoru se obavljaju centralizirane funkcije upravljanja svim finansijskim, pravnim i općim poslovima. Također, Sektor ima centralnu ulogu u upravljanju ljudskim resursima.

Nedeljko Zmajić imenovan je 1. listopada 2019. na funkciju izvršnog direktora Samostalne jedinice vojnih poslova, a odgovoran je i za koordinaciju s Ministarstvom obrane iz područja pružanja usluga vojnim zrakoplovima.

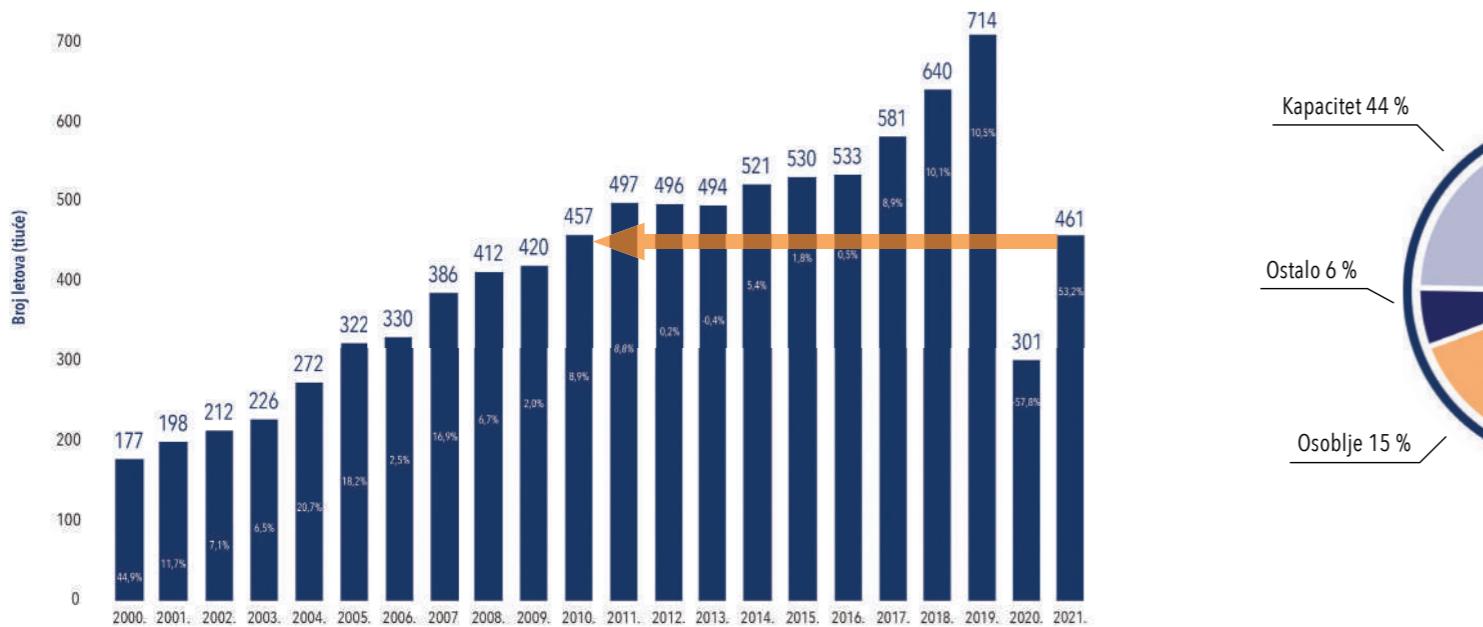
Organizacijska shema

PROMET

Pandemija je u 2020. i 2021. značajno utjecala na odvijanje zračnog prometa. U odnosu na prethodnu godinu, u 2021. ipak se bilježi oporavak prometa, premda prva tri mjeseca to nisu nagovještavala jer je bilo tek 400 do 500 letova dnevno.

Ukupni komercijalni zračni promet po godinama

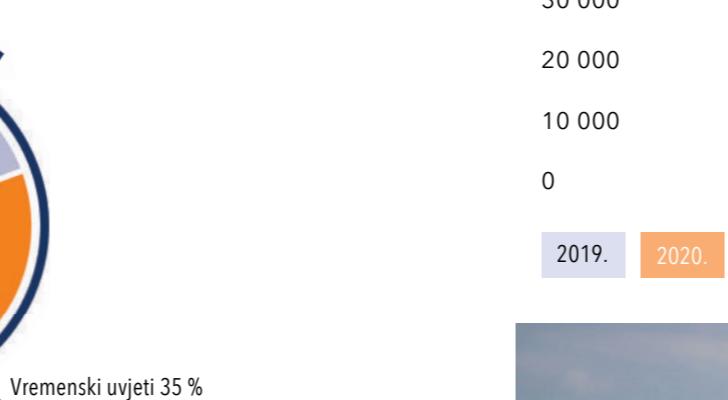

Sezona je postupno osvježila prometu sliku, pa je pristizalo sve više zrakoplova da bi u kolovozu bilo oko 2500 letova dnevno. U odnosu na 2020. zabilježen je porast od oko 53 %, no u odnosu na najprometniju 2019. bio je pad od blizu 35 %.

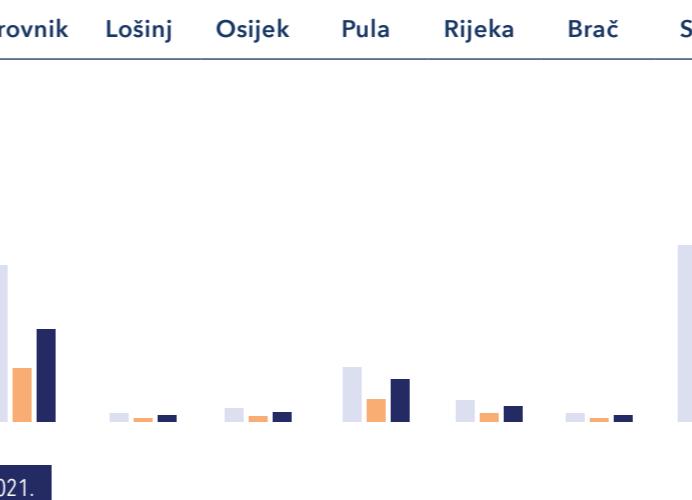
Popuštanjem mjera tijekom ljeta, kao i rastom broja cijepljenih na području EU-a, povećan je interes za putovanja, što je osobito bilo vidljivo u kolovozu kada je u preletima, odlascima i dolascima ostvareno blizu 77.000 letova, odnosno oko 14 % manje u odnosu na 2019.

Uzroci kašnjenja

S druge strane, u tom najprometnijem mjesecu zabilježeno je i oko 20.000 minuta kašnjenja, što je, uz ostalih desetak tisuća minuta u ostatku godine, u okviru planirane učinkovitosti od 0,07 minuta kašnjenja po letu u 2021.

Aerodromi - IFR GAT promet

Aerodromski promet je također ostvario dvostruko bolje rezultate nego godinu ranije, no trećinu manje nego u 2019.

Na zagrebačkoj zračnoj luci bilo je najviše prometa s udjelom od 35 % ukupnog aerodromskog prometa u RH.

SUSTAVI UPRAVLJANJA

HKZP je uspostavio integrirani sustav upravljanja kojim je definiran okvir za provedbu poslova u njegovoj nadležnosti s ciljem unapređenja učinkovitosti usmjerene na poboljšanje pružanja usluga i sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

Taj sustav dokumentiran je u opsegu koji omogućuje učinkovito upravljanje procesima prema Provedbenoj uredbi (EU) 2017/373 i Uredbi Komisije (EU) 2015/340, primjenjuje se na sve vrste usluga i vidljiv je u kvaliteti pružanja usluga i funkcija, zaštiti okoliša, zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu i u konačnici u uspješnosti poslovanja.

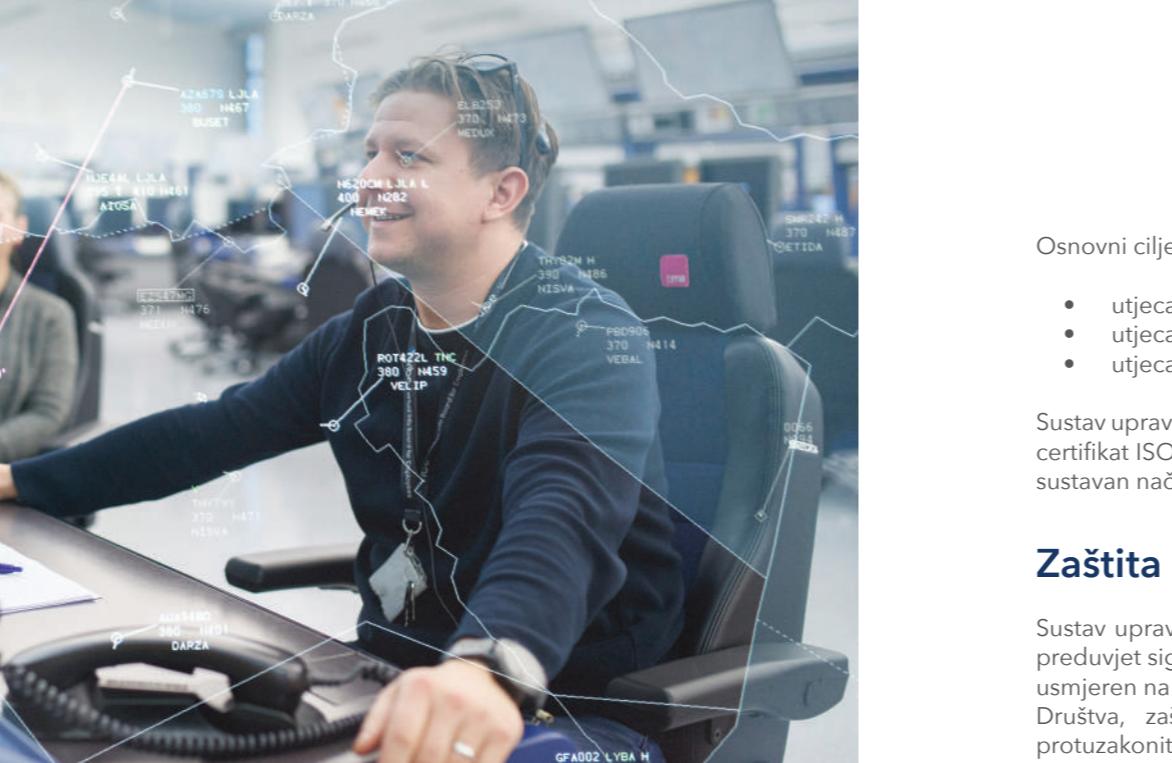
Sigurnost

Sigurnost zračnog prometa je bit postojanja HKZP-a kojom se upravlja kroz sustav upravljanja sigurnošću (SMS). Taj sustav uključuje sljedeće osnovne aktivnosti u cilju stalnog podizanja razine sigurnosti:

- prikupljanje i analizu događaja povezanih sa sigurnošću
- prepoznavanje opasnosti i procjenu rizika
- interne preglede stanja sigurnosti.

Povjerenstvo za sigurnost najviše je tijelo koje razmatra i donosi odluke koje se odnose na sigurnost i SMS u skladu s Politikom sigurnosti i Kulturom pravičnosti. Članovi Povjerenstva su svi izvršni direktori i rukovoditelj Ureda za sigurnost i sustave upravljanja.

U području SMS-a primjenjuju se standardi i zahtjevi zakonodavnog okvira Jedinstvenog europskog neba koristeći Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2017/373 kao glavni referentni dokument, uz istovremeno poštivanje međunarodnih i nacionalnih propisa. Rezultati analiza udovoljavanja sigurnosnim standardima SMS-a u zadnjih nekoliko godina pokazuju stalan napredak, što je odraz nastojanja unapređivanja SMS-a i postizanja što veće razine sigurnosti zračnog prometa.

Kvaliteta

Sustav kvalitete (QMS) usmjeren je na korisnika, a uspješnost HKZP-a ovisi o ispunjavanju zahtjeva trenutnih i budućih korisnika. Kroz redovite konzultacije s korisnicima prati se njihovo zadovoljstvo kvalitetom usluga kao jednim od najvećih pokazatelja učinkovitosti tog sustava i zato se nastoji u najčećoj mjeri ispuniti njihove zahtjeve. Također, različitim metodama utvrđuju se i očekivanja korisnika o kvaliteti usluga koja se nastoji kontinuirano poboljšavati, uz uvažavanje njihovih primjedbi ili prijedloga.

Usluge se pružaju na otvoren i transparentan način, ne diskriminirajući korisnike na temelju njihovog državljanstva, identiteta ili kategorije. To načelo objavljeno je na mrežnim stranicama i u Godišnjem izvještaju o stanju Društva.

Okoliš

HKZP prepoznaže važnost zaštite okoliša te pružanjem sigurnih i kvalitetnih usluga u zračnoj plovidbi nastoji osigurati smanjenje negativnih učinaka na okoliš, vodeći se pri tome zakonskim odredbama i međunarodnim smjernicama.

Osnovni ciljevi zaštite okoliša u zračnoj plovidbi odnose se na smanjenje:

- utjecaja buke kao posljedice zrakoplovnih operacija
- utjecaja zrakoplovnih emisija na razinu lokalnog onečišćenja
- utjecaja zrakoplovstva na emisije stakleničkih plinova i klimatske promjene.

Sustav upravljanja okolišem (EMS) obuhvaća i aspekte okoliša, za što HKZP posjeduje certifikat ISO 14001:2015, a definirana je i Politika upravljanja okolišem, čime se na sustavan način osigurava prepoznavanje i upravljanje rizicima vezanim uz okoliš.

Zaštita

Sustav upravljanja zaštitom (SecMS) nastoji stvoriti stabilno zaštitno okruženje kao preduvjet sigurnog odvijanja svih poslovnih procesa Društva. Taj je sustav primarno usmjerjen na zaštitu zaposlenika i ostalih osoba koje borave u službenim prostorima Društva, zaštitu objekata, tehničkih uređaja i opreme u cilju sprečavanja protuzakonitog ometanja pružanja usluga.

Tehnološki napredak, odnosno digitalizacija gotovo svih poslovnih procesa, stvara nova područja ranjivosti u zrakoplovstvu te je stoga SecMS usmjerjen i na zaštitu poslovnih podataka koje Društvo prima i proizvodi ili na ograničeni pristup i korištenje tih podataka ovlaštenim osobama i institucijama.

SecMS se bavi ugrozama koje su izravno usmjerene na sustav upravljanja zračnim prometom i ostale dijelove zrakoplovnog sustava od nacionalnog ili međunarodnog značaja, kao i prevencijom tih ugroza. Sustav pruža potporu zaštiti zračnog prostora i aerodroma sukladno Nacionalnom programu zaštite civilnog zračnog prometa, kao i ostaloj regulativi te sudjeluje u izradi planova za kontinuirano poslovanje i oporavak. Cilj sustava je djelovati preventivno, ne usporavajući niti na drugi način štetiti temeljnim poslovnim procesima Društva.

U realizaciji korporativne zaštite u užem smislu, kao i u području informacijske zaštite, Društvo ostvaruje dnevnu suradnju s nadležnim državnim tijelima i specijaliziranim međunarodnim institucijama.

Zaštita zdravlja i sigurnost na radu

U skladu s propisanom politikom HKZP primjenjuje sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnošću na radu (OHS) po standardu ISO 45001:2018 u sklopu strategije upravljanja rizicima u smislu zaštite osoblja i imovine te usuglašavanja s mogućim zakonodavnim promjenama.

OHS promiče sigurnu i zdravu radnu okolinu kroz okvir za sustavno utvrđivanje i procjenu svih zdravstvenih i sigurnosnih rizika i prilika, kao i smanjenje potencijalnog rizika od nezgoda, uskladihanje sa zakonskim propisima te poboljšanje cijelokupnog poslovanja.

Praćenje usklađenosti

HKZP ima funkciju praćenja usklađenosti na korporativnoj razini prema Pravilniku o organizaciji i unutarnjem ustrojstvu, a sukladno zahtjevima Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373 i Odluci o obvezi uvođenja funkcije praćenja usklađenosti poslovanja u pravnim osobama u većinskom državnom vlasništvu koju je donijela Vlada RH.

Integrirano upravljanje rizicima

Za sustavno, dinamičko i učinkovito upravljanje rizicima uspostavljen je sustav integriranog upravljanja rizicima (ERM), sukladno međunarodno priznatoj i znanstveno utemeljenoj metodologiji i standardima te je usvojena Politika integriranog upravljanja rizicima.

U tradicionalnom načinu rizicima su pojedinačno upravljali direktori sektora s malo ili nimalo komunikacije o utjecaju odluka o upravljanju nekim specifičnim rizikom na izloženost drugim rizicima i ostvarivanju postavljenih ciljeva Društva. Integrirano upravljanje rizicima daje odgovor na suvremene izazove upravljujući rizicima na korporativnoj razini.

ERM je važan strateški alat u postizanju temeljnih ciljeva poslovanja i osiguravanju dugoročne održivosti u svim aspektima djelovanja.

U kriznim vremenima, kao što je bio slučaj tijekom protekle dvije godine u kojima je HKZP bio izložen posljedicama pandemije i potresa, a uzimajući u obzir i rat u Ukrajini, ERM služi za podizanje otpornosti u postizanju ciljeva poslovanja i smanjivanju negativnih učinaka krize.

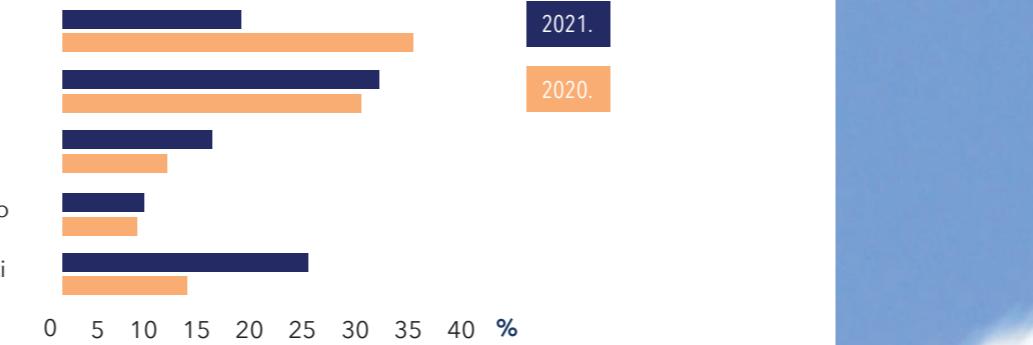
Registrar koji je uspostavljen krajem 2019. za treće referentno razdoblje (RP3, 2020. – 2024.) sadržavao je 15 rizika sa 136 izvora i 156 mjer za upravljanje rizicima.

U 2020. došlo je do nezapamćene krize u zrakoplovstvu uzrokovane pandemijom te strahovitim padom prometa i prihoda za Društvo. Godina je završena s ukupno 140 izvora rizika i 161 mjerom, pri čemu su se prilagođavali prioriteti pojedinih rizika.

U 2021. bilo je 132 izvora rizika i 166 mjer, a u registru ostaju još 134 aktivne mjeru. U potpunosti su izvršene 42 mjeru (25 %), 17 u većoj mjeri (10 %), djelomično 26 (16 %), 52 su započete (31 %), a 29 (18 %) nije započeto.

U odnosu na prethodnu godinu značajan je porast broja ukupno izvršenih mjer sa 14 % na 25 %, kao i pomak u broju nezapočetih mjeru kojih je 2020. zbog specifičnih okolnosti bilo čak 35 %, a u 2021. taj je broj pao na 18 %, odnosno 17 % manje u odnosu na ukupni broj mjer u registru. Pozitivni trendovi zabilježeni su i u kategorijama „započeto“, „djelomično izvršeno“ i „u većoj mjeri izvršeno“.

Izvršenost mjeru

MATERIJALNI ASPEKTI POSLOVANJA NA ODRŽIVI RAZVOJ

Sadržaj ovog nefinansijskog izješča definiran je propisanom metodologijom GRI standarda i zakonskom obvezom članka 21.a Zakona o računovodstvu (NN 120/16, 116/18, 42/20, 47/20). HKZP je 2021. internou revidirao prethodno definirane materijalne (značajne) društvene, ekonomske i okolišne teme prema njihovoj važnosti i utjecaju na sposobnost stvaranja i održavanja vrijednosti.

Povjerenstvo za provedbu aktivnosti i prikupljanje podataka vezanih uz izradu Izješča o održivosti 2021. evaluiralo je utjecaj HKZP-a na okoliš, ekonomiju i društvo općenito te revidiralo strukturirano prikupljene nefinansijske pokazatelje održivosti. Rezultat je to provedenog procesa identifikacije materijalnih tema unutar kojeg su evaluirani unutarnji i vanjski kriteriji određivanja pojedinih tema značajnih za poslovanje HKZP-a, uključujući unutarnje čimbenike kao što su misija i vizija, vanjske kriterije kao što su društveni, okolišni i ekonomski utjecaj poslovanja, te utjecaj na dionike poslovanja.

U procesu određivanja materijalnih tema razmatrana su očekivanja ključnih dionika po pitanju utjecaja HKZP-a na ekonomiju, društvo i okoliš. Identificirani su ključni dionici s kojima HKZP ima kontinuiranu suradnju kroz kanale komunikacije kako je prikazano u tablici.

Dionici	Vrsta komunikacije
Zaposlenici	intranet/interni servis, mrežna stranica, radionice, razgovori, e-pošta, obrazovanje i usavršavanje, izješča o poslovanju, planovi poslovanja, Glasilo
Korisnici	direktni kontakti, posjeti, sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izješča o poslovanju i skupovi
Sindikati	kolektivni pregovori, oglasne ploče, sastanci
Radničko vijeće	savjetovanja, suodlučivanje, izješča o poslovanju
Vlasnici	sjednice Skupštine i Nadzornog odbora, dopisi, e-pošta, mrežna stranica, izješča o poslovanju, direktni kontakti, sastanci
Dobavljači	direktni kontakti, posjeti, sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izješča o poslovanju i skupovi
Lokalna zajednica	doprinosi, donacije i sponsorstva, mrežna stranica, posjeti, sastanci
Tijela javne vlasti	direktni kontakti, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izješča o poslovanju, konferencije
Financijske institucije	financijska izješča, mrežna stranica, posjeti, tematski sastanci, e-pošta
Strukovna udruženja	direktni kontakti, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica
Regulatorna tijela	direktni kontakti, dopisi, e-pošta, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica, izješča o poslovanju
Mediji	priopćenja, intervjuji, objave, mrežna stranica
Poslovna, stručna i akademska javnost	konferencije, stručne publikacije, tematski sastanci, mrežna stranica

Članstva u strukovnim organizacijama:

- Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo (ICAO) - kroz članstvo RH
- Sjevernoatlantski savez (NATO) - kroz članstvo RH
- Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe (Eurocontrol) - kroz članstvo RH
- Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (EASA) - kroz članstvo RH
- Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe (FAB CE) - kroz članstvo RH
- Međunarodna organizacija civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (CANSO)
- Inicijativa regionalnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (Gate One)
- Udruženje COOPANS (suradnja šest pružatelja usluga u zračnoj plovidbi)
- Udruženje A6 - kroz članstvo u COOPANS-u
- Upravitelj uvođenja SESAR-a (SESAR Deployment Manager) - kroz članstvo u COOPANS-u
- Zajedničko poduzeće SESAR 3 (SESAR Joint Undertaking) - kroz članstvo u COOPANS-u
- Nova paneuropska prometna mreža (NewPENS)
- Udruženje pružatelja usluga zrakoplovne meteorologije (MET Alliance)
- Udruženje europskih meteoroloških službi (EUMETNET) - kroz članstvo DHMZ-a
- Međunarodna suradnja u području nadzora zračnih luka (ICAS)
- Hrvatska gospodarska komora (HGK)
- Klub izvoznika poslovnog tjednika Lider

Kategorizacija

EKONOMSKA KATEGORIJA	200
Ekonomski učinak	201
Neizravni ekonomski učinak	203
Proces i održivost nabave	204
Borba protiv korupcije	205

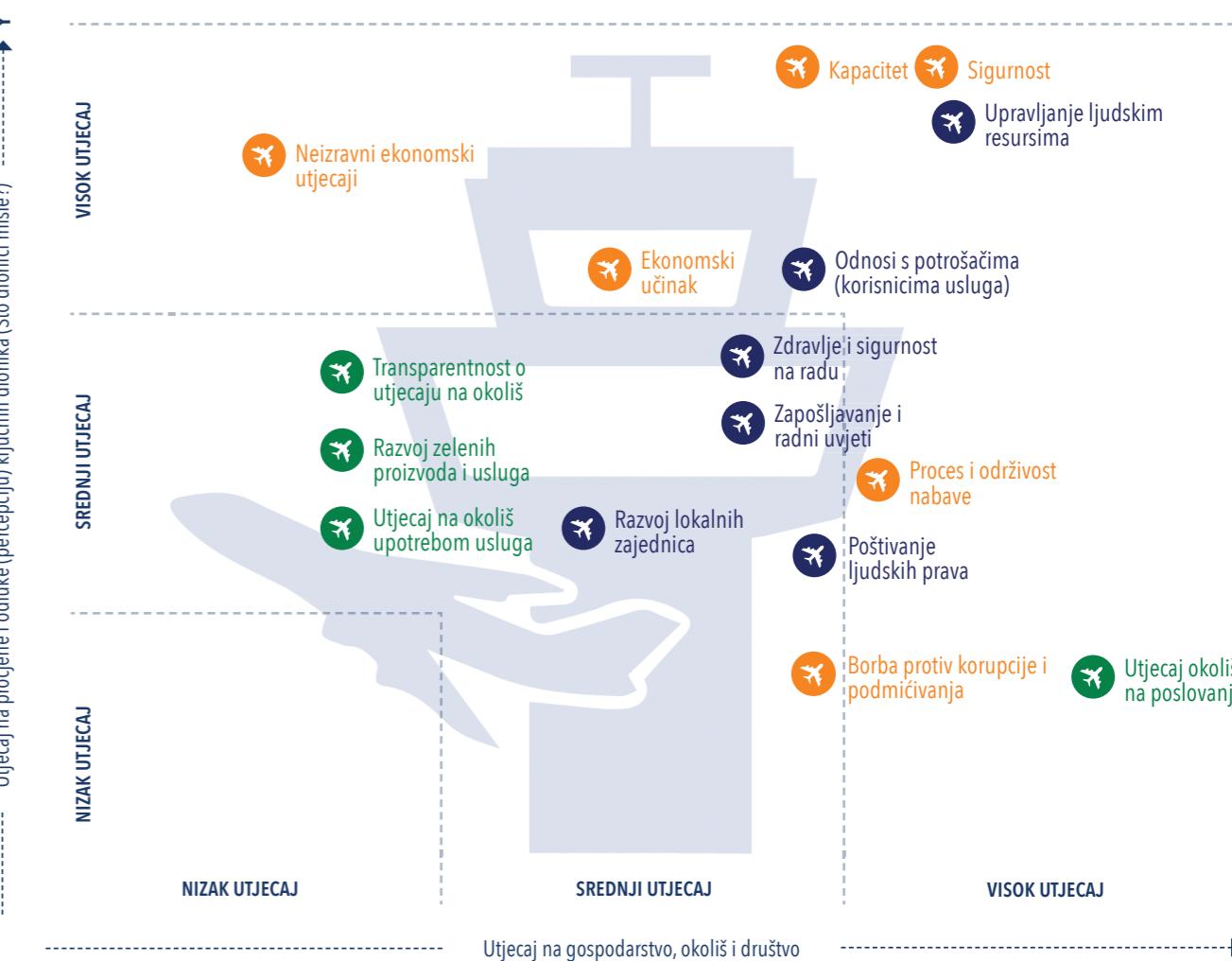

OKOLIŠNA KATEGORIJA	400
Utjecaj poslovanja na okoliš	302,303, 305, 306

DRUŠTVENA KATEGORIJA	400
Zapošljavanje i radni uvjeti	401
Zdravlje i sigurnost na radu	403
Obuka i obrazovanje	404
Nediskriminacija	406
Razvoj lokalnih zajednica	413

Matrica materijalnosti

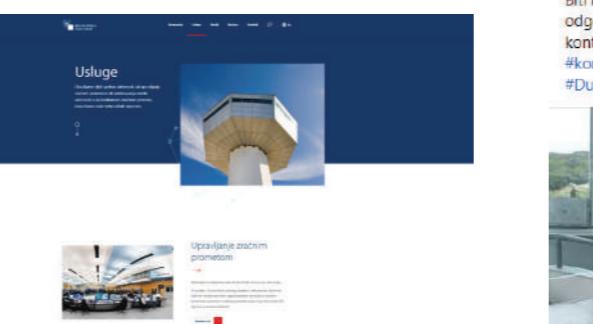

SURADNJA S DIONICIMA

Komunikacijski kanali

Mrežne stranice

HKZP u 2021. osigurala je pristupačnost svoje glavne mrežne stranice www.crocontrol.hr korisnicima, osobito osobama s invaliditetom, u skladu sa Zakonom o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora Republike Hrvatske.

Na naslovni se nalaze i poveznice na mrežne stranice za pripremu leta:

- Internet Briefing <https://ib.crocontrol.hr/> - zrakoplovni korisnici uz prethodnu registraciju imaju mogućnost preduzetne pripreme i podnošenja plana leta online, a dostupno im je i informiranje o važećim NOTAM-ima
- MET portal <https://met.crocontrol.hr/> - za registrirane korisnike dostupno je više vrsta zrakoplovnih meteoroloških informacija
- AMC portal <https://amc.crocontrol.hr/> - donosi informacije o aktivnostima u zračnom prostoru, a registriranim korisnicima omogućuje rezervacije za bespilotne sustave.

Fotografija objave na društvenim mrežama

Društvene mreže

Na društvenim mrežama (Facebook, LinkedIn, Twitter) objavljene su uglavnom vijesti o osposobljavanju kontrolora zračnog prometa i otvorenim natječajima za nova radna mjesta. Facebook stranica putem svog Messengera omogućava izravnu komunikaciju s korisnicima.

Mediji

Najčešće teme objavljene u medijima bile su o školovanju kontrolora zračnog prometa u okviru novoustavljenog sustava osposobljavanja kontrolora i o obnovljenoj osječkoj podružnici.

Interna komunikacija

Interna komunikacija odvija se putem različitih kanala, počevši od intraneta (interni portal), elektroničke pošte i VPN mobilne mreže, zatim internog Glasila, oglasnih ploča i na kraju putem sastanaka, radionica te izravnim kontaktom. Zbog pandemije sastanci su se održavali putem različitih komunikacijskih platformi (Zoom, MS Teams, Skype i sl.).

Zaposlenicima je dostupna intranetska stranica kao središnje mjesto za informiranje o bolesti COVID-19 i elektroničko korporativno Glasilo HKZP-a koje donosi informacije o aktivnostima kompanije, no isto tako i o zbivanjima u okruženju. Tiskano izdanje s manjim brojem primjeraka i dalje se dostavlja resornim ministarstvima i subjektima u zračnom prometu.

Konzultacije s korisnicima usluga

Glavni fokus praćenja informacija odnosi se na mišljenje korisnika je li HKZP kao pružatelj usluga u zračnoj plovidbi ispunio njihove zahteve. Informacije o zadovoljstvu korisnika prikupljaju se izravnom komunikacijom i iz anketa koje se objavljuju na službenoj mrežnoj stranici ili dostavljaju putem e-pošte, kao i na samim forumima/sastancima.

U Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP) i na službenoj mrežnoj stranici nalaze se kontakti kojima se mogu uputiti prijedlozi, primjedbe ili upiti u vezi usluga zrakoplovnog informiranja na koje se odgovara na dnevnoj bazi. Za sve ostale usluge upiti se šalju Uredu za sigurnost i sustave upravljanja (USSU) na adresu e-pošte ussu@crocontrol.hr, nakon čega se razmatraju i uz konzultacije sa stručnjacima donosi se odluka o dalnjim aktivnostima.

Krajem svake godine donosi se Plan konzultacija s korisnicima za sljedeću godinu. Menadžer kvalitete prikuplja prijedloge i objedinjuje ih u jedinstveni plan, a na temelju rezultata analiza sektora predlaže poboljšanja načina rada ili kvalitete usluga, te ih uključuje kao ulazne elemente za reviziju ciljeva tijekom preispitivanja koje provodi Uprava (Upavina ocjena).

U 2021. realizirane su dvije konzultacije s korisnicima usluga putem anketa, kako je bilo i planirano, i 15 redovnih foruma i sastanaka, a trećina nije održana zbog pandemije. Korisnici su pružanje MET i AIS/AIM usluge visoko ocijenili te nije bilo negativnih komentara.

Realizirane konzultacije s korisnicima u 2021.

Konzultacije putem anketa

Vrsta usluge	Teme	Profil korisnika	Broj korisnika
Zrakoplovno informiranje	Zadovoljstvo uslugama i produktima	Zračni prijevoznici i pružatelji usluga u zračnoj plovidbi	10
Operativne usluge u zračnom prometu	Postupci koji se temelje na performansama zrakoplova (PBN)	Zračni prijevoznici, zračne luke, MORH	4

Konzultacije putem redovitih foruma/konzultacija/sastanaka

Teme

Teme	Profil korisnika	Broj korisnika
Kvaliteta dostave i objave zrakoplovnih podataka i informacija Upute i koordinacija tehničko-tehnoloških promjena	Zračne luke, zračna pristaništa, pružatelji podatkovnih usluga	15
Unapređenje MET usluga za Centar oblasne kontrole	Kontrolori zračnog prometa i kontrolori protoka prometa	4
Predstavljanje eGAFOR-a i unaprjeđenje usluge za letenje na manjim visinama	Generalna avijacija	6
Korištenje lokacija MORH-a za instalaciju CNS opreme HKZP-a UHF/VHF centar HKZP-a na RP Papuk Nadogradnja/izmjena mreže MORH-a za prijenos radarskih podataka Modernizacija radarskog sustava FPS-117 (PSR i MSSR) Nabava/modernizacija zrakoplova i zrakoplovne opreme u MORH-u Interes MORH-a za integracijom radara Konavle Prijetlog plana reduciranja broja NDB-a CNS koordinacija u pripremi provedbe vojnih vježbi i naučene lekcije COOPANS FS ADSP i dijeljena infrastruktura	MORH, Oružane snage RH, HRZ i Bojna zračnog motrenja i navođenja	12
Unapređenje pružanja usluga za potrebe OSRH i koordinacija HKZP-a i MORH-a/OSRH-a	MORH, OSRH, HRZ	20
Unapređenje pružanja ASM-a za potrebe OSRH i savezničkih snaga, operacije vojnih sustava bespilotnih letjelica	MORH, OSRH (s naglaskom na UAS korisnike), HRZ, MIL AA	20
Unapređenje pružanja ASM-a za provedbu operacija sustavima bespilotnih letjelica (UAS) državnih korisnika	MORH, OSRH, HRZ, MIL AA, MUP, MMPI, Ministarstvo poljoprivrede, CZ, HVZ, HGSS	30
Prošireni odbor za rutne naknade	IATA, AIRE	-
Plan performansi	IATA, AIRE, CA i EK/PRB	-
Praćenje provedbe Ugovora o pružanju radarskih podataka BHANSA-i	BHANSA	6

Suradnja s dobavljačima

Poslovne aktivnosti HKZP-a uključuju veliki broj dobavljača, najviše iz područja elektroindustrije i elektroničkih komunikacija. HKZP kao javni naručitelj provodi postupke nabave sukladno Zakonu o javnoj nabavi i internim aktima.

Odabrani dobavljač, osim što jamči potrebne standarde kvalitete, mora voditi računa o načelima društveno odgovornog poslovanja koja se prije svega odnose na poštivanje ljudskih prava i radnih uvjeta, zdravlja i sigurnosti na radu, okoliša i poslovne etike.

Ukupna vrijednost provedenih postupaka javne nabave u 2021. iznosi 77,24 milijuna HRK (bez PDV-a), od čega su: usluge 44,71 milijuna HRK, radovi 3,36 milijuna HRK i robe 29,17 milijuna HRK. Na zemlje članice EU-a odnosi se 95,39 % (na RH 74,75 %).

Ukupna vrijednost provedenih postupaka jednostavne nabave iznosi 11,77 milijuna HRK (bez PDV-a), od čega su: usluge 7,47 milijuna HRK, radovi 0,5 milijuna HRK i robe 3,8 milijuna HRK.

U 2021. HKZP je surađivao s 838 dobavljača, od kojih su 80 inozemni. Ukupni promet s dobavljačima iznosi 184,6 milijuna HRK, od čega 70,43 milijuna HRK s dobavljačima iz RH.

Broj dobavljača s iznosima ulaznih računa bez PDV-a po državama

Država	Broj dobavljača	Promet u 2021.	
		HRK (000)	Udio %
Austrija	5	9.504	5,15
Belgija	5	1.039	0,56
Češka	6	551	0,30
Francuska	3	22.719	12,31
Republika Hrvatska	758	70.434	38,15
Italija	3	2.796	1,51
Luxemburg	2	1.232	0,67
Nizozemska	6	1.081	0,59
Njemačka	11	2.577	1,40
Slovačka	1	485	0,26
Slovenija	3	733	0,40
Španjolska	2	202	0,11
Švedska	3	13.311	7,21
Ostale zemlje	5	101	0,05
Ukupno zemlje EU-a	813	126.765	68,67
Norveška	2	11.318	6,13
Švicarska	2	1.083	0,59
Velika Britanija	10	45.372	24,58
Ostale zemlje	11	62	0,03
Ukupno zemlje izvan EU-a	25	57.835	31,33
SVEUKUPNO	838	184.600	100,00

Suradnja s lokalnom zajednicom

HKZP je Tehničkoj školi Sisak donirao sredstva za stručno-pedagošku ekskurziju učenika te je sponzorirao HGSS i tradicionalno obiljetnicu ustrojavanja HRZ-a.

Suradnja sa sigurnosno-obrambenom zajednicom

Sporazumi o suradnji na znanstvenoistraživačkim, razvojnim i obrazovnim projektima između Ministarstva obrane te Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata i HKZP-a potpisani su na Hrvatskom vojnom učilištu (HVU) „Dr. Franjo Tuđman“ 31. svibnja 2021.

S HKZP-om je suradnja predviđena na područjima zajedničkog interesa, s naglaskom na praćenje relevantnih, a posebno prijelomnih tehnologija i njihova utjecaja na civilno-vojni aspekt pružanja usluga i funkcija HKZP-a.

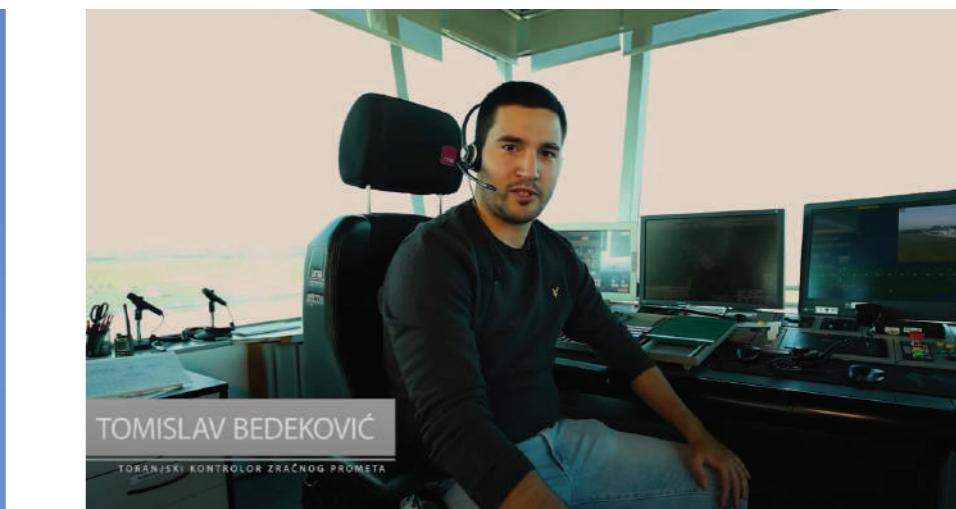
Sporazum obuhvaća i istraživanje i razvoj u relevantnim područjima znanosti, a posebno u interdisciplinarnom području vojno-obrambene i sigurnosno-obavještajne znanosti i umijeća, kao i suradnji u školovanju na vojnim studijima i slijedno rastućoj izobrazbi.

Suradnja s akademskom zajednicom

Temeljem Sporazuma o suradnji s Fakultetom prometnih znanosti (FPZ), instruktori i drugi zaposlenici HKZP-a su i u 2021. sudjelovali u izvođenju nastave, kao i simulatorskih vježbi za studente studija aeronautike, modula Kontrola leta i piloti.

S FPZ-om smo surađivali u izradi filma „Karijera s prometom“ u kojem su se toranjski kontrolori zračnog prometa Tomislav Bedeković i kandidatkinja za oblasnu kontrolorku Vedrana Brkić prisjetili studentskih dana na tom fakultetu i koliko im je teorijsko znanje koje su tamo stekli omogućilo da lakše svladaju svoj posao.

S Fakultetom elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu 2021. je potpisana Sporazum o suradnji u području stručnih praksi po kojem njihovi studenti mogu u HKZP-u uz stručno vodstvo odraditi praksu od 3 - 6 tjedana.

Sporazum o znanstvenoistraživačkoj, obrazovnoj, tehničko-stručnoj i poslovnoj suradnji HKZP je potpisao u 2021. s Prirodoslovno-matematičkim fakultetom te Fakultetom strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. Tim se sporazumima postavlja okvir za dugoročnu suradnju između HKZP-a i PMF-a, prvenstveno Geofizičkog odsjeka, u području zrakoplovne meteorologije, te FSB-a.

DOGAĐANJA

Predstavljen novi sustav osposobljavanja kontrolora i toranjski simulator

U ožujku 2021. u Splitu je menadžment predstavio novi sustav osposobljavanja kontrolora zračnog prometa i toranjski simulator za osposobljavanje kontrolora čiji su softver razvili splitski kontrolori, a obogaćen je s 80 vježbi koje su razvili kontrolori instruktori iz cijele Hrvatske.

Toranjski simulator koji je u potpunosti proizvod domaće pameti i njegovi autori

Predstavljene mogućnosti integracije sustava AMC portal i EnforceAir

Integracija sustava AMC portal i EnforceAir tvrtke D-FEND Solutions predstavljena je u Zračnoj luci Split 16. kolovoza 2021. predstavnicima pružatelja usluga i agencija za civilno zrakoplovstvo iz osam zemalja, MUP-a, HACZ-a, zračnih luka, vatrogastva, HGSS-a i drugih.

AMC portal ima integrirane usluge i funkcije za odobravanje i upravljanje letačkim aktivnostima dronova, a integracijom sa sustavom EnforceAir omogućen je i prijem slike leta drona u stvarnom vremenu. Time se povećava sigurnost letačkih operacija dronovima u području aerodroma jer kontrola zračnog prometa putem AMC portala u svakom trenutku vidi njihovu poziciju, kao i one koji lete bez prijave i odobrenja.

DroneDays 2021

Kako legalno obavljati letačke operacije sustavima bespilotnih zrakoplova (UAS) u Hrvatskoj u skladu s ograničenjima i zahtjevima europskih propisa pitanje je koje je najviše zanimalo posjetitelje DroneDaysa, dvodnevnog skupa o bespilotnim letjelicama koji je 4. i 5. listopada 2021. održan u Biogradu na Moru. Sve pojedinosti o letenju UAS-a mogli su saznati na štandu HKZP-a koji je bio generalni pokrovitelj skupa.

HKZP-ov štand na DroneDays 2021.

Prvi kontrolor zračnog prometa u potpunosti osposobljen u Hrvatskoj

Nakon uspješnog uspostavljanja cjelovitog nacionalnog sustava osposobljavanja kontrolora zračnog prometa i uvođenja novog toranjskog simulatora, početkom listopada 2021. predstavljen je prvi toranjski kontrolor zračnog prometa koji je u potpunosti osposobljen u Hrvatskoj.

„Ponosan sam što sam uspješno položio zahtjevne provjere znanja i praktičnih vještina i što ću biti u prilici kontrolirati nebo iznad Splita. Učenje na simulatoru čije su vježbe osmisili kolege kontrolori iz cijele Hrvatske predstavlja visoki standard edukacije kakva se provodi u Europi“, izjavio je tom prigodom **Ante Olujić**, novi kontrolor zračnog prometa koji je za malo više od 15 mjeseci uspješno završio cijelu obuku u Hrvatskoj.

Budući kontrolori proširili vidike

U svrhu proširenja znanja kandidata koji pohađaju osnovno osposobljavanje za kontrolora zračnog prometa, 15. listopada 2021. organiziran je posjet Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb, Croatia Airlinesu i HRZ-u.

Međunarodni dan kontrolora zračnog prometa

Povodom Međunarodnog dana kontrolora zračnog prometa, koji se obilježava 20. listopada, svim kontrolorkama i kontrolorima na odgovornom obavljanju posla čestitao je direktor HKZP-a Vlado Bagarić.

Usprkos razvoju tehnologije, ljudski je faktor danas, a zasigurno će biti i u budućnosti, ključan dio sustava upravljanja zračnim prometom jer upravo kontrolori zračnog prometa svake minute u svakom dijelu dana vode brigu o tome da putnici i teret sigurno dođu do svog odredišta, poručio je u svojoj poruci.

Posebno je istaknuo važnim uspostavljanje cjelovitog sustava osposobljavanja kontrolora zahvaljujući kojem po prvi put u samostalnoj Hrvatskoj HKZP ima priliku sam razvijati postojeća i nova znanja u struci, imati pod potpunom kontrolom proces osposobljavanja novih kontrolora, ali i priliku postati centar znanja u široj regiji.

Međunarodni dan ATSEP-a

Međunarodni dan zrakoplovno-tehničkog osoblja (ATSEP), a koji se obilježava 12. studenog, čestitao je direktor HKZP-a svima koji obavljaju taj odgovoran posao, naglasivši da su predanim radom u provedbi nadzora, održavanja i projektiranja zrakoplovno-tehničkih sustava kontrolorima osigurali najbolje tehničke uvjete za obavljanje njihovog vrlo odgovornog posla.

Dan karijera

Dana 3. studenog 2021. sudjelovali smo na Workin' Science (WiSe) - Danu karijera na PMF-u gdje su naši predstavnici razgovarali s brojnim studentima koji su pokazali interes za našu kompaniju. U fokusu je bila Služba zrakoplovne meteorologije koja zapošjava inženjere fizike koji su završili taj fakultet.

HKZP-ov štand na Danu karijera

Svečanost otvaranja nove zgrade i kontrolnog tornja osječke podružnice

Otvaram obnovljene zgrade i kontrolnog tornja osječke podružnice svečano je obilježeno 15. studenog 2021. uz nazočnost predstavnika županijske i gradske vlasti te Zračne luke Osijek i Croatia Airlinesa koja je taj dan predstavila novu liniju Osijek - München.

Prilikom predstavljanja nove infrastrukture Vlado Bagarić, direktor HKZP-a, istaknuo je da će novi prostori osječke podružnice poboljšati uvjete rada kontrolora zračnog prometa i drugog osoblja te unaprijediti kvalitetu i sigurnost usluga u Zračnoj luci Osijek.

Sa svečanosti u Osijeku

EKONOMSKA KATEGORIJA

IDENTIFICIRANI RIZICI:

- Upravljanje ekonomskim resursima
- Upravljanje doprinosom ekonomskim promjenama
- Svijest o odgovornom utjecaju na lokalnu i nacionalnu ekonomiju

CILJ DO 2024.:

Ostvariti ciljeve kapaciteta iz Plana poslovanja 2020.-2024. usklađivanjem prognoziranog rasta prometa s povećanjem kapaciteta, omogućiti kapitalna ulaganja i pritom održati troškovnu učinkovitost pružanja usluga. Osnova za to su petogodišnji planovi poslovanja čije se izvršenje kontinuirano provjerava i prati na mjesечноj razini.

8 DOSTOJANSTVEN RAD IEKONOMSKI RAST

9 INDUSTRija, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

EKONOMSKA VRIJEDNOST

Usljed povoljnije epidemiološke situacije, naročito tijekom ljetne sezone i trećeg tromjesečja 2021. te znatno blažih mjera za suzbijanje pandemije u zemlji i okruženju, HKZP je ostvario bolji poslovni rezultat nego 2020.

Iako je u 2021. ostvaren veći promet i prihod temeljem pružanja usluga u zračnoj plovidbi, zabilježen je pad ukupnih prihoda u odnosu na 2020. zbog manje ostvarenih prihoda od ugovorne imovine Jedinstvenog europskog neba.

Ciljevi HKZP-a i dalje su ambiciozni - razvoj potrebnih kapaciteta za rast prometa, realizacija strateških investicija i daljnje poboljšanje učinkovitosti.

U izravno stvorenoj ekonomskoj vrijednosti prihodi od prodaje za pružene usluge korisnicima zračnog prostora iznose 542 milijuna HRK, od čega se 94,6 % odnosi na inozemne korisnike.

Operativni troškovi obuhvaćaju materijalne troškove za energiju, rezervne dijelove, zakup domaćih i međunarodnih vodova, usluge prijenosa podataka, prijevoz, održavanje opreme, osposobljavanje kontrolorskog osoblja, prava korištenja licenci i radijskih frekvencija, dnevnice za službena putovanja, putne troškove i dr.

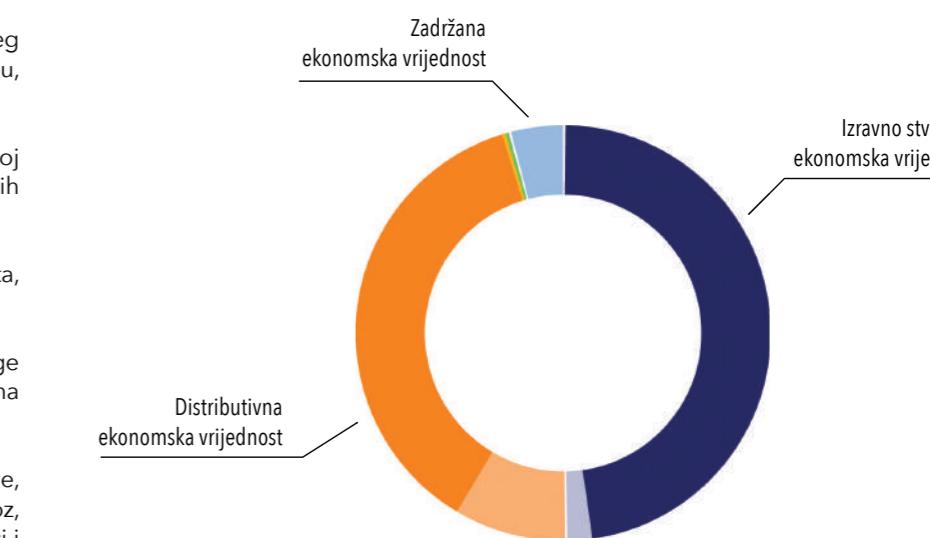
Plaće i naknade zaposlenika obuhvaćaju bruto plaće svih zaposlenih s doprinosima iz i na bruto plaće uvećane za ukupno obračunate naknade zaposlenih (uključen dobrovoljni mirovinski fond i isplaćene otpremnine), sukladno Kolektivnom ugovoru.

Plaćanja davateljima kapitala odnose se na kamate na neotplaćeni iznos glavnice po realiziranim kreditima sukladno planiranoj dinamici otplate.

Ulaganja u zajednicu odnose se na donacije, sponsorstva i doprinos za turističku zajednicu (dostupno na linku <https://www.crocontrol.hr/info/drustvena-odgovornost/>).

Zadržana ekonomska vrijednost čini razliku između izravno stvorene i distribuirane ekonomske vrijednosti.

Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost (HRK)

Izravno stvorena ekonomska vrijednost - Prihodi	564.018.132
Prihodi od prodaje	542.044.162
Ostali poslovni prihodi	21.973.970
Distribuirana ekonomska vrijednost	518.247.117
Operativni troškovi	98.609.248
Troškovi zaposlenika	417.711.159
Plaćanja davateljima kapitala	747.412
Uplate u državni proračun	0
Ulaganja u zajednicu	950.684
Zadržana ekonomska vrijednost	45.999.630

Financijski i ostali pokazatelji poslovanja

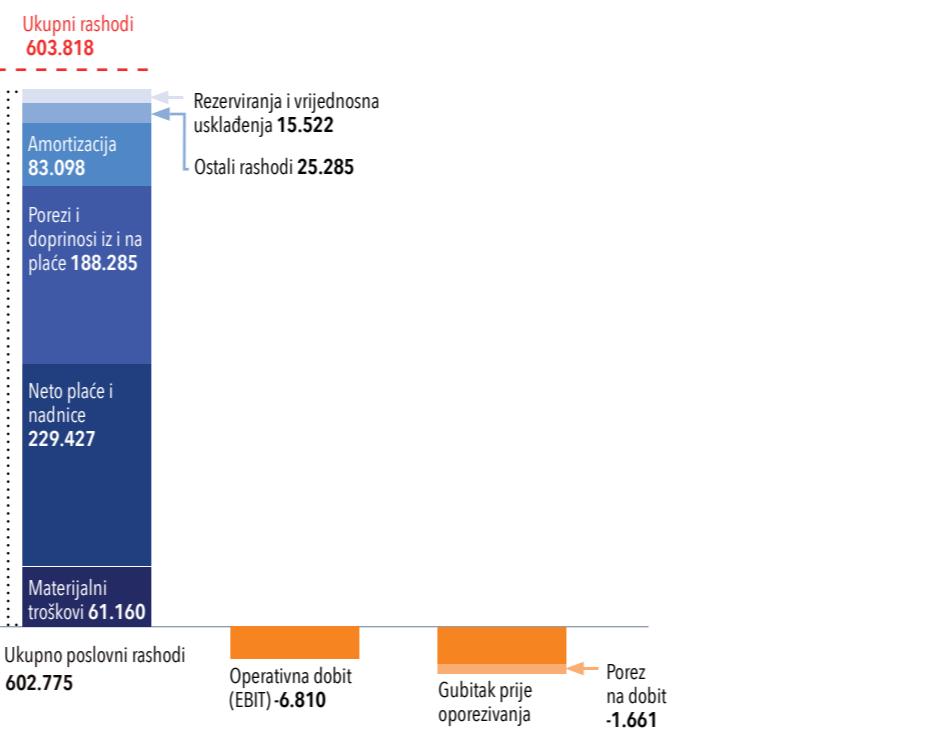
Financijski pokazatelji (000 HRK)	2020.	2021.	Promjena
Poslovni prihodi ¹	618.950	595.965	-3,71 %
Prihod od prodaje	535.675	542.044	1,19 %
Poslovni rashodi	682.799	602.775	-11,72 %
Neto plaće i nadnice	243.926	229.427	-5,94 %
EBITDA ²	51.703	76.288	47,55 %
Neto dobit/ (gubitak) ³	-46.608	-4.544	-90,25 %
Produktivnost (poslovni prihodi po prosj. zaposlenom)	831	811	-2,40 %
Dugotrajna imovina	498.323	480.393	-3,60 %
Kratkotrajna imovina	489.509	382.733	-21,81 %
Kapital i rezerve	714.544	710.000	-0,64 %
Investicije	92.089	67.544	-26,65 %
Ostali pokazatelji			
Broj zaposlenih 31. 12.	743	740	-0,40 %
Prosječni broj zaposlenih	745	733	-1,74 %
Broj kontrolora zračnog prometa s dozvolama 31. 12.	278	284	2,16 %
Prosječni broj sati osposobljavanja po zaposlenom	64	121	89,06 %
Broj IFR GAT operacija (letova)	301.099	460.914	53,08 %
Koeficijent tekuće likvidnosti	3,28	2,79	-14,94 %
Koeficijent zaduženosti	0,22	0,19	-13,64 %

*Poslovni prihodi¹ - prema je IFR GAT promet zabilježio porast od 53,1 % u usporedbi s prethodnom godinom, prihodi
bilježe manji trend pada, primarno zbog manje ukalkuliranih prihoda, sukladno regulativi Jedinstvenog europskog neba i
Međunarodnom standardu finansijskog izvještavanja (MSFI) 15.*

EBITDA² - dobit prije kamata, poreza i amortizacije

Neto dobit/(gubitak)³ - negativni rezultat posljedica je značajnog pada zračnog prometa uslijed pandemije

Indikatorji poslovanja

taksonomija

bveznik Uredbe o EU taksonomiji 2020/852, HKZP godine objavljuje ključne pokazatelje uspješnosti alne troškove - Capex, operativne troškove - Opex nod) taksonomski prihvatljivih i neprihvatljivih odarskih djelatnosti koje pridonose ublažavanju cskih promjena i njihovo prilaqodbi.

ancijsku godinu 2021. potrebno je objaviti samo taksonomski prihvatljivih i neprihvatljivih omskih djelatnosti u ukupnim prihodima, kapitalnim rativnim rashodima za prva dva okolišna cilia:

- plažavanje klimatskih promjena
ili ugovoda klimatskim promjenama.

ačunu prihoda, Capexa i Opexa stoga u 2021. nije
drena analiza tehničkih kriterija provjere (TSC) ni
analiza propisana aneksima delegiranih uredbi.

bi utvrdilo prihvatljivost gospodarske djelatnosti, ministarstvo za izradu Izvješća provelo je analizu na dvije

- ospodarska djelatnost provodi se na razini HKZP-a i
ospodarska aktivnost nalazi se u aneksima
elegiranih uredbi Uredbe o EU taksonomiji.

zom je zaključeno kako se niti jedna djelatnost
-a ne nalazi na popisu objavljenih delegiranih akata
primarna djelatnost taksonomski neprihvatišiva.

od

d = dio neto prihoda od proizvoda i usluga
zanih s taksonomski prihvatljivim djelatnostima/
i neto prihod

ni pokazatelj koji se odnosi na prihod izračunava se
udio neto prihoda ostvarenog od taksonomski
atljivih aktivnosti (brojnik) prema ukupnom prihodu
nik)

Sukladno Uredbi o EU taksonomiji, ukupni Capex naziv prikazan je u finansijskoj bilješci 16. Dugotrajna nematerijalna imovina i 18. Dugotrajna materijalna imovina.

Brojnik Capexa za taksonomski neprihvatljivu djelatnost sadržava kapitalne troškove iz nazivnika u iznosu 67 543 946 95 HRK

), u skladu s na-
sonomski nep-

Opex = operativni troškovi vezani uz taksonomski (prihvatljive djelatnosti/ukupni operativni troškovi kako je opisano u Prilogu I. Delegirane uredbe o objavama (BESL 2021/2178).

Prema Uredbi o EU taksonomiji, ukupnim operativnim troškovima smatraju se troškovi održavanja dugotrajne imovine, kao i izravni troškovi istraživanja i razvoja te ugovori o kratkoročnom najmu. Za HKZP ti troškovi uključuju troškove tekućeg održavanja u iznosu od 29.446.099 HRK, a objavljeni su u bilješći 6. Ostali vanjski troškovi,

kako je opisano u Prilogu I.
) 2021/20178
u materijalnu i nematerijalnu
slobja (uključujući i imovinu
, prije postupka ponovnog
Brojnik Opexa za taksonomski neprihvatljivu djelatnost sadržava operativne troškove iz nazivnika, ali samo one koji se odnose na taksonomski neprihvatljive djelatnosti u iznosu od 29.446.099.69 HRK te uključuju usluge održavanja opreme i ostale infrastrukture povezane s taksonomskim neprihvatljivom djelatnošću.

promjene u fer vrijednosti, podtočke (i) i (iii), MRS 38, 0, točke 76. (a) i (b) (za fer) podtočke (i) i (ii) (model MSFI 16, točku 53. (h), kako
Udio Opexa za taksonomske neprihvatljive djelatnosti iznosi 100 % u odnosu na ukupne operativne troškove definirane prema Uredbi o EU taksonomiji jer je ove godine provedena analiza Opexa prema izloženosti taksonomske prihvatljivosti neprihvatljivih gospodarskih djelatnosti.

MEĐUNARODNA SURADNJA

HKZP je uključen u razvoj europskog zračnog prostora kroz sudjelovanje zaposlenika u međunarodnim projektima i aktivnostima brojnih međunarodnih organizacija i udruženja. Uslijed pandemije bolesti COVID-19 brojni međunarodni sastanci u kojima sudjeluju predstavnici HKZP-a od ožujka 2020. održavaju se isključivo online.

ICAO - Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo, čija je članica RH od 1992., specijalizirana je agencija Ujedinjenih naroda koja utvrđuje standarde i preporučenu praksu u cilju povećanja sigurnosti zrakoplovstva.

Eurocontrol - Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe trenutno ima 41 državu članicu, a RH je članica od 1997.

NATO - vezano uz članstvo RH u NATO-u od 2009., HKZP ima dobru suradnju s operativnim tijelima u području kontrole zračnog prometa, s naglaskom na zajedničkom fleksibilnom korištenju zračnog prostora u nadležnosti HKZP-a.

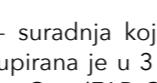
FAB CE - Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe zajednička je inicijativa Hrvatske, Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Češke, Slovačke, Slovenije i njihovih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi potpisana 5. svibnja 2011. Uspostava FAB-ova obveza je koja proizlazi iz međudržavnog ugovora temeljem regulative Jedinstvenog europskog neba u cilju povećanja sigurnosti zračnog prometa, smanjenja kašnjenja i troškova korisnicima zračnog prostora te zaštite okoliša.

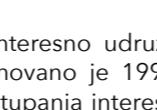
COOPANS - međunarodno udruženje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi iz Hrvatske, Irske, Švedske, Danske, Austrije i Portugala osnovano je s ciljem zajedničkog razvoja, nadogradnje i harmonizacije sustava za upravljanje zračnim prometom. HKZP je postao punopravni član 2011.

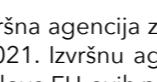
Potpisom Memoranduma o suradnji COOPANS 2015. pristupa **Udruženju A6** koje okuplja pružatelje usluga iz Francuske, Španjolske, Italije, Njemačke, Velike Britanije, Poljske te konzorcija B4, vezano uz aktivnosti Upravitelja uvođenja SESAR-a (SDM-a) i programa SESAR 2020.

Gate One - suradnja koja okuplja 13 pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, grupirana je u 3 funkcionalna bloka zračnog prostora pod nazivom Gate One (FAB CE, Baltic FAB, Danube FAB) i 2 FIR-a izvan EU-a (Beograd i Skopje), u cilju promicanja učinkovitosti upravljanja zračnim prometom na europskoj razini, jačanja suradnje te snažnijeg i bolje koordiniranog zastupanja država u europskim procesima odlučivanja. HKZP je jedan od osnivača ove suradnje.

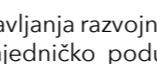
CANSO - interesno udruženje civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi osnovano je 1996. s ciljem stvaranja vrijednosti za svoje članove, zastupanja interesa industrije te poticanja razvoja industrije na globalnoj i regionalnoj razini. HKZP djeluje unutar CANSO-a Europa u radu raznih odbora.

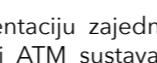
CINEA - Izvršna agencija za klimu, okoliš i infrastrukturu naslijedila je 1. travnja 2021. Izvršnu agenciju za inovacije i mreže (INEA). CINEA provodi dijelove EU-ovih programa financiranja za promet, energetiku i klimatsku politiku.

SESAR - Program istraživanja i razvoja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba tehnološki je dio SES inicijative, a inicirala ga je Europska komisija.

S ciljem upravljanja razvojnom fazom SESAR-a, Europska unija je 2007. osnovala Zajedničko poduzeće za SESAR (SJU) kao javno-privatno partnerstvo čije su članice Europska komisija, Eurocontrol i zrakoplovni sektor, uključujući pružatelje usluga u zračnoj plovidbi. COOPANS konzorcij je 2016. postao punopravni član SJU, a njegovi članovi, pa tako i HKZP, ušli su u program industrijskih istraživanja i demonstracija SESAR 2020.

Krajem 2021. pokrenuto je Zajedničko poduzeće SESAR 3 (SESAR 3 JU) koje zamjenjuje svog prethodnika. Također, HKZP će u okviru COOPANS-a aktivno sudjelovati u njegovom radu.

Za implementaciju zajedničkih projekata namijenjenih poboljšanju učinkovitosti ATM sustava, Europska komisija je 2014. uspostavila funkciju SDM-a, u kojem sudjeluju zračni prijevoznici, operatori zračnih luka i pružatelji usluga u zračnoj plovidbi. HKZP je krajem 2014. kroz COOPANS postao član upravljačkog konzorcija koji obavlja funkciju SDM-a, odnosno konzorcija za uvođenje SESAR-a (SDA).

Projekti sufinancirani iz EU fondova

HKZP sudjeluje u brojnim projektima koje sufinancira EU, pa je u razdoblju od 2014. do 2021. iz Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) povukla značajna sredstva kao potporu za svoje razvojne projekte.

Radi se o ukupnoj vrijednosti od 39 milijuna eura uz sufinanciranje do najviše 28 milijuna eura (u prosjeku 72 %).

CEF je ključan finansijski instrument EU-a kojemu je glavni cilj pružanje finansijske pomoći za projekte razvoja transeuropskih mreža u području prometa, energetike i digitalnih usluga.

HKZP je u najvećem dijelu projekata sudjelovao u suradnji s inozemnim partnerima ili putem zajedničkih prijava koordiniranih od strane Upravitelja uvođenja SESAR-a ili direktno prijavama INEA-i.

Cilj realizacije tih projekata je praćenje i primjena najsuvremenijih tehnoloških trendova, što se prvenstveno odnosi na stalnu i intenzivnu modernizaciju glavnog sustava za upravljanje zračnim prometom.

Od ukupno 17 sufinanciranih projekata, 16 ih je zatvoreno do kraja 2021. Aktivan je još projekt Provedba uskladenog rješenja upravljanja informacijskim sustavima (SWIM Yellow) kod članova COOPANS-a i opće usklajivanje sa Zajedničkim pilot-projektom. Projekt će uključivati i potrebna kibernetička sigurnosna rješenja, kao i usluge proširenog upravljanja dolascima zrakoplova. Proračun HKZP-ovog dijela unutar projekta iznosi 10,4 milijuna eura s mogućnošću sufinanciranja od 50 %.

Sufinancirano instrumentom Europske unije za povezivanje Europe

PROJEKTI U 2021.

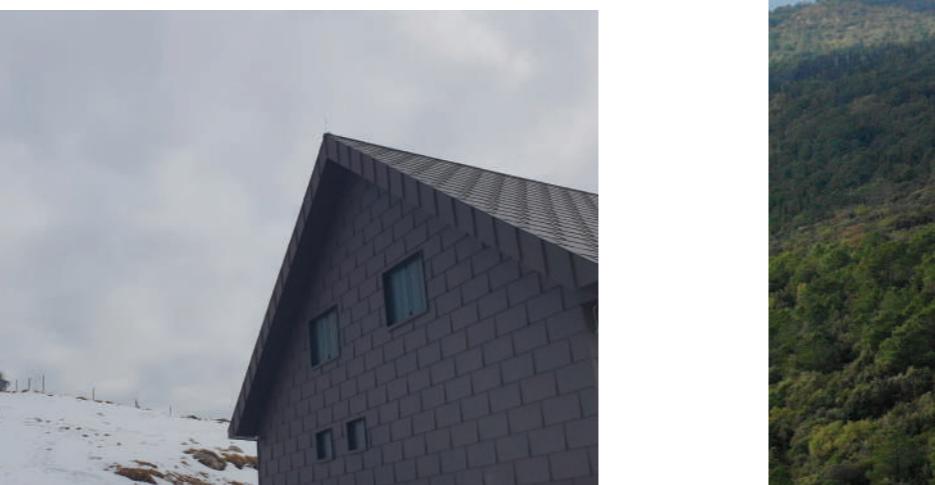
Unatoč pandemiji HKZP je i u 2021. imao znatan opseg i vrijednost investicijskih aktivnosti koje se kontinuirano provode u cilju proširenja kapaciteta i povećanja sigurnosti zračnog prometa, a koje su vidljive u donjoj tablici.

Naziv projekta	Vrijednost u 000 HRK
Nadogradnja sustava za upravljanje zračnim prometom	9.607
Nadogradnja COOPANS sustava za upravljanje zračnim prometom	18.865
Sustavi mrežnih komunikacija	460
Nadogradnja mrežne infrastrukture	407
Sustavi govornih komunikacija	4.937
Modernizacija zemaljskih sustava za govornu komunikaciju	8.128
Radiodajalinomjeri	210
Navigacijski sustavi	6.293
Izgradnja radara Konavle	1.279
Automatske meteorološke postaje	301
Rekonstrukcija građevina i infrastrukture	1.408
Modernizacija energetskih i klimatizacijskih sustava	5.806
Modernizacija informacijsko-komunikacijskih sustava	642
Meteorološki sustavi za upravljanje zračnim prometom	50
Jedinstveni nadzor i upravljanje uređajima i sustavima	263
Fleksibilno korištenje zračnog prostora	1.875
Modernizacija radnih mjesta tornjskih i prilaznih kontrolora	1.885
Izgradnja i opremanje višenamjenskog centra u Zadru	137
Ostala investicijska ulaganja	3.902
Pojedinačna nabava dugotrajne imovine (13 projekata)	1.089
Ukupno	67.544

Radiokomunikacijski centar Sjeverni Jadran

U 2021. uspješno je završena investicija u vrijednosti od devet milijuna kuna u VHF/UHF radijski centar „Sjeverni Jadran“ koji će povećati ukupni kapacitet radijskog sustava kontrole zračnog prometa. Smješten je na vrhu Guslica u Nacionalnom parku „Risnjak“, a koristit će ga COK Zagreb i prilazne kontrole Pula i Zadar. Projekt je sufinanciran sredstvima EU-a u iznosu od 85 %.

Taj radijski centar izgrađen je u suradnji s NP-om „Risnjak“ koji će ga koristiti kao terensku stanicu nadzorne službe, a objekt uključuje i automatsku hidrometeorološku stanicu. Projekt predstavlja primjer izvrsne međuresorne suradnje koja je rezultirala racionalnim i učinkovitim korištenjem državnih resursa. Izgrađen je po svim kriterijima zaštite prirode i okoliša te je po završetku postao integralan dio zaštićenog područja i šumskog prostranstva Gorskog kotara.

Rekonstruirani objekt Podružnice Osijek

U 2021. je otvorena obnovljena zgrada i kontrolni toranj osječke podružnice u koji je uloženo sedam milijuna kuna. Naime, osječki toranj izgrađen je 1980., a narušen je početkom Domovinskog rata i nije bio u funkciji. Tim ulaganjem poboljšana je kvaliteta i opseg usluga u Zračnoj luci Osijek te je zaposlenicima naše podružnice omogućen povratak u povijesni toranj koji je sada opremljen najmodernijom tehnologijom.

Radarska postaja Konavle

Za potrebe nadogradnje sustava nadzora južnog područja FIR-a Zagreb i terminala Dubrovnik na Ilinom vrhu u 2021. je puštena u rad radarska postaja Konavle koja se sastoji od višenamjenskog antenskog stupa s pridruženim kontejnerskim objektima i trafostanicom. Instalacijom radarske infrastrukture osigurat će se adekvatna pokrivenost južnog dijela Hrvatske pritom omogućujući i povećanje kapaciteta koje je nužno uslijed porasta prometa u posljednjih nekoliko godina. Vrijednost investicije je oko 14,8 milijuna kuna.

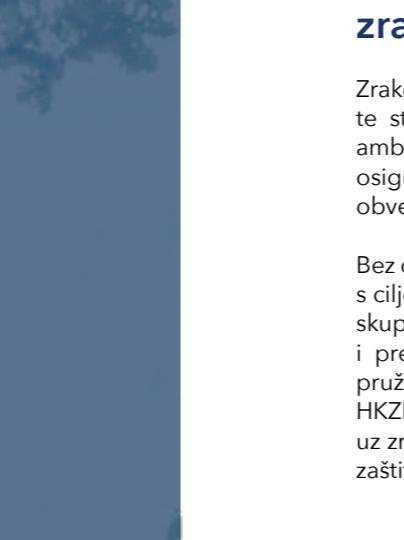
OKOLIŠNA KATEGORIJA

IDENTIFICIRANI RIZICI:

- Upravljanje i očuvanje prirodnih resursa
- Upravljanje doprinosom klimatskim promjenama
- Svijest o odgovornom utjecaju na okoliš

CILJ DO 2024.:

Osigurati vođenje zračnog prometa u cilju poboljšanja učinkovitosti ruta. Budući da je HKZP napravio planove za osiguravanje kapaciteta, čime će se smanjiti izmjene ruta koje negativno utječu na cilj zaštite okoliša, cilj je jednak referentnim vrijednostima Upravitelja mreže.

ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM

Prema procjeni Eurocontrola, utjecaj aktivnosti pružatelja usluga na planiranje i osiguranje učinkovite organizacije zračnog prostora iznosi oko 6 % u ukupnom izgaranju goriva u duljini planirane rute. Dizajn zračnog prostora i način rada zrakoplova će uz primjenu novih tehnologija u budućnosti najviše pridonijeti zaštiti okoliša i kontroli štetnih emisija.

Put prema potpunoj dekarbonizaciji zrakoplovne industrije

Zrakoplovstvo je odgovorno za 3,5 % aktivnosti koje pokreću klimatske promjene te stoga svi dionici trebaju dati doprinos održivom zrakoplovstvu. U ostvarenju ambicioznog cilja klimatske neutralnosti do 2050., EU treba poduzeti niz aktivnosti za osiguranje potpune dekarbonizacije zračnog prometa te se i zrakoplovna industrijia obvezala smanjiti utjecaj na okoliš.

Bez obzira na krizu uzrokovanu pandemijom, aktivnosti oporavka moraju biti u skladu s ciljevima održivosti okoliša tzv. *green recovery*. U tom kontekstu osnovana je radna skupina u okviru zajedničkog programa EASA-e i Eurocontrola, u kojoj sudjeluju i predstavnici HKZP-a, a čiji je zadatak izraditi rješenja za veću transparentnost pružatelja usluga u izvještavanju o svom utjecaju na okoliš. Također, predstavnici HKZP-a sudjeluju i u radnoj skupini ICAO-a koja se bavi ekološkim pitanjima vezanim uz zračne luke i operacije zrakoplova u njihovoј blizini kako bi se poboljšale politike zaštite okoliša.

Sustavi i politike

Politika upravljanja okolišem definirana je prilikom uvođenja sustava upravljanja okolišem prema normi ISO 14001 sukladno prirodi, opsegu i utjecaju djelatnosti, implementacijom koncepta zračnog prostora slobodnih ruta.

Ključni pokazatelji:

- Smanjenje emisija stakleničkih plinova
- Praćenje uštede emisija putem slobodnih ruta
- Potrošnja električne energije

U realizaciji ciljeva okoliša u HKZP-u sudjeluju svi zaposlenici, svatko u okviru svojih radnih aktivnosti i prihvatljivom utjecaju radnih procesa na okoliš.

Ciljevi zaštite okoliša HKZP-a definirani su ovisno o:

- usklađenosti sa zakonskim i drugim zahtjevima vezanim uz zaštitu okoliša očuvanju i racionalnom korištenju prirodnih resursa (električna energija, voda i gorivo)
- razvijanju svijesti o odgovornom utjecaju na okoliš
- prevenciji onečišćenja kao temeljnog pristupa u upravljanju aspektima okoliša
- osiguravanju uvjeta za odvojeno prikupljanje otpada
- uvježbanosti zaposlenika u slučaju akcidentnih situacija
- potrebi stalnog poboljšanja sustava upravljanja okolišem
- kontinuiranoj brzi o sprečavanju onečišćenja
- izboru dobavljača prema zahtjevima zaštite okoliša
- upravljanju doprinosom HKZP-a klimatskim promjenama.

Interne procjene okoliša se unazad četiri godine provode u sklopu sveobuhvatnih internih procjena sustava upravljanja kvalitetom, okolišem i zaštitom na radu. U 2021. su prema planu održane interne procjene u podružnicama Istra/Kvarner, Zadar, Split/Brač, Dubrovnik, Osijek i sjedištu HKZP-a.

Upravljanje utjecajem na okoliš

Provedbenom uredbom (EU) 2019/317 definiran je okoliš kao jedan od ključnih područja performansi za usluge u zračnoj plovidbi. Uredbom se definira učinkovitost horizontalnog leta na ruti za stvarnu putanju (KEA) i ključni pokazatelj performansi (KPI) u području okoliša, a posebnom odlukom Komisije definirane su ciljne vrijednosti.

Glavni ekološki kriteriji utjecaja zračnog prometa na okoliš jesu buka zrakoplova i emisija štetnih plinova iz motora zrakoplova, međutim HKZP ne generira nijedan od njih.

HKZP izravno utječe na okoliš kroz sustave za komunikaciju, navigaciju i nadzor zračnog prometa, bukom koja može nastati radom uređaja i strojeva i centralnog klimatizacijskog sustava, korištenjem obnovljivih izvora energije i racionalnom potrošnjom prirodnih resursa (električne energije, vode i goriva za pogon opreme) te stvaranjem otpada.

HKZP neizravno utječe na okoliš optimizacijom zračnog prostora i mrežom zračnih puteva.

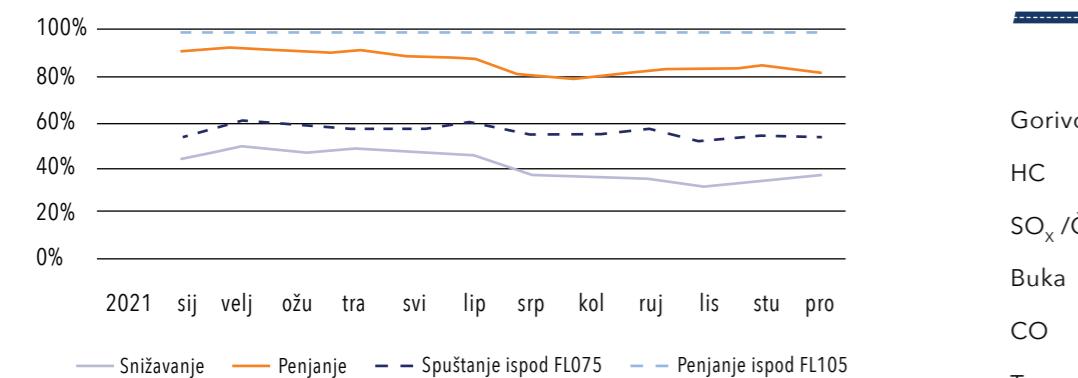
Smanjenje razine EM zračenja

Sukladno rješenju Ministarstva zdravstva, HKZP provodi mjerena razina elektromagnetskih polja na 94 lokacije svake dvije godine i nakon prvog postavljanja navigacijskih, komunikacijskih i radarskih sustava i uređaja, o čemu se vodi baza podataka. Temeljem rezultata mjerena Ministarstvo zdravstva izdaje odobrenja za uporabu stacionarnih izvora elektromagnetskog polja. Od uvođenja mjerena EM polja u 2015. u HKZP-u nije utvrđeno prekoračenje dozvoljene razine zračenja na nijednom izvoru zračenja.

Optimizacija zračnog prostora i mreže zračnih puteva

U 2021. je nastavljena implementacija PBN koncepta u cilju povezivanja gornjeg zračnog prostora na mrežu novih prilazno-odlaznih ruta za prostornu navigaciju u donjem zračnom prostoru te njihovo povezivanje na objavljene procedure prilaza. Nakon završetka rekonstrukcije uzletno-sletne staze još ostaje primjena postupaka na Zračnom pristaništu Lošinj.

Postotak letova koji provode CCO/CDO na aerodromu Zagreb

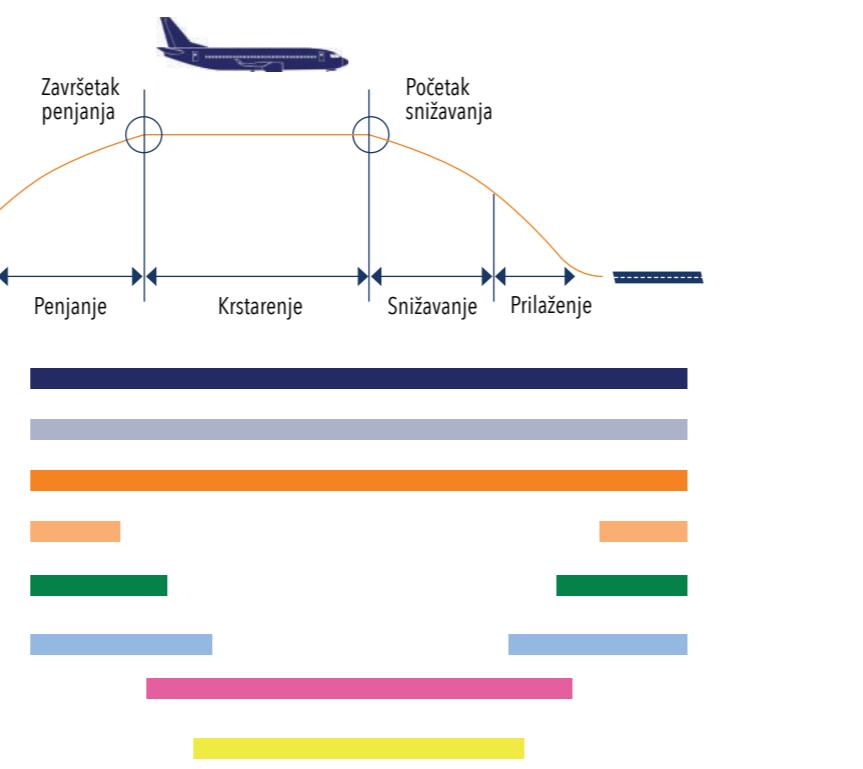
Očekivani dobici, uz optimizaciju prometnih tokova i smanjenje emisije ispušnih plinova, uključuju smanjenje troškova zrakoplovnih kompanija i opterećenja prilaznih kontrolora te povećanje predvidivosti letnih operacija.

Ublažavanje emisije stakleničkih plinova

Imajući na umu utjecaj odvijanja zračnog prometa na okoliš, HKZP u okviru primjenjive regulative kontinuirano prati i ažurira postupke iz područja upravljanja zračnim prometom kroz dva značajna aspekta okoliša - buku zrakoplova i optimizaciju zračnog prostora i mreže zračnih puteva.

Oblikovanjem dolaznih i odlaznih letnih procedura uz omogućavanje neprekinutih operacija snižavanja HKZP indirektno pridonosi mogućnosti postizanja optimalnih performansi zrakoplova u odnosu na kontrolu štetnih učinaka na okoliš u dolaznoj i odlaznoj fazi leta.

Utjecaj zrakoplova na okoliš u različitim fazama leta

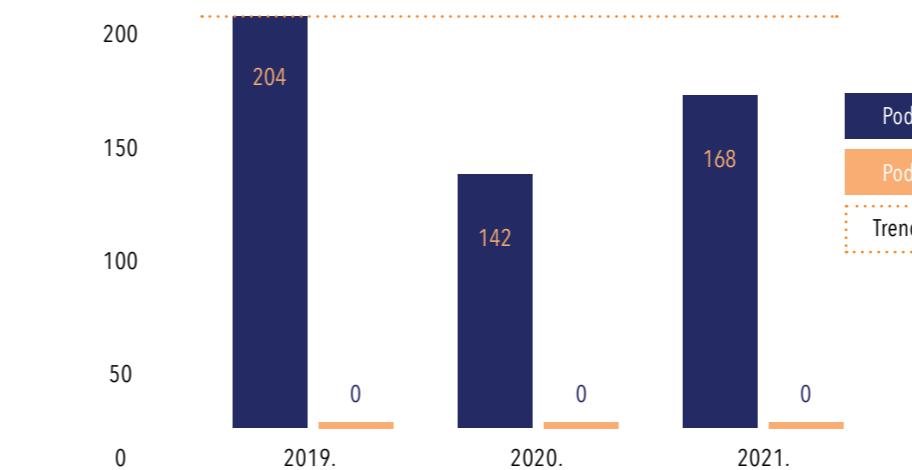

HKZP mora korisnicima usluga osigurati mogućnost korištenja što kraćih ruta, za što su propisane ciljne vrijednosti koje ostvaruje punom implementacijom koncepta zračnog prostora slobodnih ruta.

Najvažnija inicijativa koju je HKZP proveo kako bi omogućio optimalno korištenje zračnog prostora svakako je implementacija zračnog prostora slobodnih ruta (FRA). U 2021. inicijativi SECSI FRA u kojoj se već nalazi šest država (Austrija, Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija) pridružile su se još dvije - Sjeverna Makedonija i Albanija, zajedno čineći značajno geografsko područje na jugoistočnoj prometnoj osi dostupnjim za učinkovito planiranje.

Emisije od energenata (tCO₂e)

Prikaz količine emisije stakleničkih plinova u t

*Iznos indirektnih emisija koje su vezane uz Područje 2 je nula (0), jer HKZP kupuje 100 %-nu električnu energiju iz obnovljivih izvora. Emisija za kupce ZelEn-a je 0 kg/CO₂.

Mjerenja ušteda sukladno definiranim parametrima provode se četiri puta godišnje. U 2021. izrađene su analize mogućih ušteda emisija CO₂ i NO_x za odabrane datume i to 3. 1., 9. 4., 14. 8., 17. 12. korištenjem Eurocontrolovog alata za postoperativne analize NET Strategic Tool.

Provadena je i simulacija prometa na rutnoj mreži prije i poslije uvođenja SECSI FRA, a temeljem usporedbi izračunate su potencijalne uštede po letu:

- 79,5 goriva/kg

- 251 CO₂/kg i

- 1,35 NO_x/kg.

U okviru Plana performansi (2019. - 2024.) cilj u području okoliša postavljen je na ključni indikator efikasnosti horizontalnog leta na ruti za stvarnu putanju - KEA. Ta mjeru izražava se kroz postotak ostatka do idealne putanje udaljenosti velike kružnice. Za razdoblje do 2024. cilj je postavljen na maksimalno 1,46 % te putanje. Zabilježeno ostvarenje u 2021. bolje je od cilja i iznosi 1,34 %, čime je potvrđen značajan pozitivni doprinos kontroli štetnih emisija u zračnom prostoru slobodnih ruta.

Direktne emisije štetnih plinova potječu od upotrebe energenata za vlastite potrebe prijevoza (pogon službenih automobila, službena putovanja, terenski rad itd.), pogon agregata koji su pomoći izvor napajanja električnom energijom i pogon strojeva za gospodarsko održavanje lokacija.

Praćenje potrošnje energenata iz neobnovljivih izvora uvedeno je početkom 2018. kako bi se kvantificirali podaci i pratila statistika direktnih emisija stakleničkih plinova (Scope 1). Stoga je 2018. postavljena kao bazna godina za usporedbu s 2019. i nadalje s idućim razdobljima izvještavanja. Izračun je dobiven pomoću standarda GHG Protocol Corporate kojeg su razvili The World Resources Institute (WRI) i The World Business Council on Sustainable Development (WBCSD) u skladu sa smjernicama IPCC 2006 Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories.

Doprinos produkata zrakoplovne meteorologije smanjenju emisije CO₂

Osim službenih meteoroloških produkata, HKZP izdaje dodatne produkte u cilju poboljšanja sigurnosti zračnog prometa, ali i pomoći prilikom njegovog planiranja. Za korisnike to znači bolje upravljanje resursima, što dovodi do smanjenja CO₂.

Posebno valja istaknuti eGAFOR, novi produkt koji je razvijen u okviru istoimenog projekta čiji je pokretač i glavni nositelj bio HKZP. eGAFOR je u primjeni od 20. svibnja 2021., namijenjen je generalnoj avijaciji i daje vjerojatnosnu prognozu meteoroloških elemenata i njihovog utjecaja na odvijanje VFR letova na području osam zemalja, po jedinstvenim i usklađenim kriterijima. To omogućava bolje planiranje i sigurnije letenje, što posredno dovodi i do ekonomskih ušteda, a to znači i smanjenja CO₂.

Sa službama susjednih zemalja HKZP surađuje i na poboljšanju prognoza za rutno letenje, a posebnu važnost sa stajališta sigurnosti ima koordinacija informacija o značajnim meteorološkim pojавama na ruti (SIGMET) koje zahvaćaju više susjednih zemalja. Ujednačeni kriteriji izdavanja navedenog produkta dovode do boljeg planiranja zrakoplovnih operacija i ušteda koje posredno smanjuju količine CO₂.

Uvježbanost zaposlenika u slučaju akcidentnih situacija

U 2021. su na svim lokacijama osim Splita održane vježbe pripravnosti i odziva na hitne situacije u okolišu s ciljem osposobljavanja zaposlenika za postupanje u izvanrednim i hitnim situacijama. Tom prilikom simulirano je curenje manje količine ulja ili goriva iz agregata.

Vježba pripravnosti i odziva na hitne situacije u Dubrovniku

POKAZATELJI USPJEŠNOSTI UPRAVLJANJA ENERGIJOM I ULAGANJE U OBNOVLJIVE IZVORE

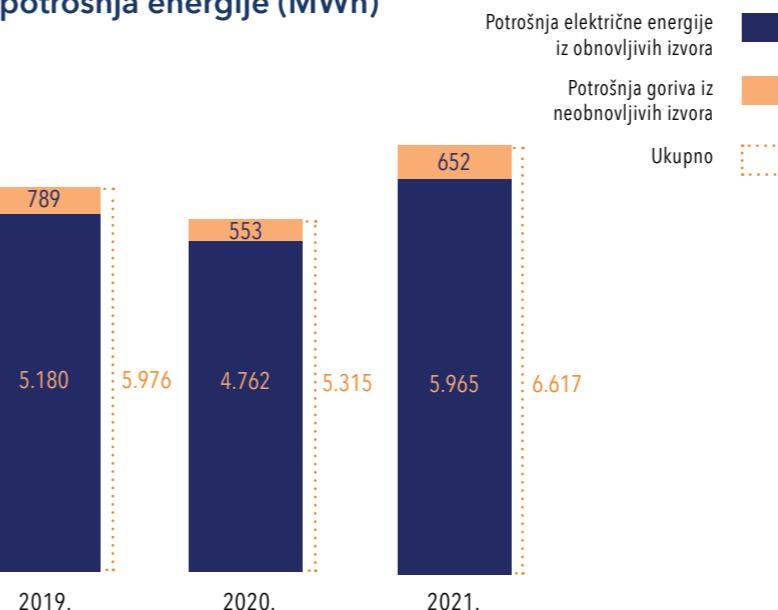
HKZP vodi stalnu brigu o okolišu i kroz racionalno korištenje energenata i poboljšanje upravljanja električnom energijom.

HKZP od prosinca 2017. kupuje električnu energiju HEP ZelEn. Riječ je o zelenoj energiji dobivenoj isključivo iz obnovljivih izvora.

Na operativne potrošače otpada 40 % potrošnje električne energije, 30 % na sustav klimatizacije, a 5 % na potrošnju restorana. Potrošnja administrativnih prostora je oko 25 %.

U sjedištu HKZP-a u funkciji je sustav dizalica topline vezanih uz bunare. Sustav je povoljniji što se tiče utroška električne energije jer kao kondenzatorsku stranu (ljeti) koristi rashladnu toplinu bunarske vode (14°C, veći dio godine), uz veće iskorištenje i povoljniji ESEER. Očekuju se i nadalje dodatne uštede električne energije odnosno više rashladne energije uz manje električne energije, čime su ostvarene mogućnosti za dodavanje novih sustava potrošača.

Ukupna potrošnja energije (MWh)

Fotonaponska centrala

HKZP je jedan od prvih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi u Europi koji je za poslovne potrebe primijenio obnovljive izvore energije snage 345 kW. Projekt „Sunčana elektrana HKZP-a“ realiziran je na lokaciji u Velikoj Gorici 2015., a proizvodnja se redovito prati i ažurira na mjesecnoj razini.

U 2021. sunčana elektrana proizvela je 321,78 MWh električne energije, najviše u svibnju.

Proizvodnja sunčane elektrane (MWh)

	2019.	2020.	2021.
--	-------	-------	-------

Proizvedena električna energija	314	88	322
---------------------------------	-----	----	-----

Potrošnja vode (MI)

HKZP vodu dobiva iz sustava javne vodoopskrbe. Potrošnja vode unutar kompanije odnosi se uglavnom na vodu za piće i sanitarnu vodu. Odvodnja vode riješena je sustavom interne odvodnje koja vodi do sustava javne odvodnje.

	2019.	2020.	2021.
--	-------	-------	-------

Potrošnja vode	10,81	8,38	11,26
----------------	-------	------	-------

Ispust vode	10,81	8,38	11,26
-------------	-------	------	-------

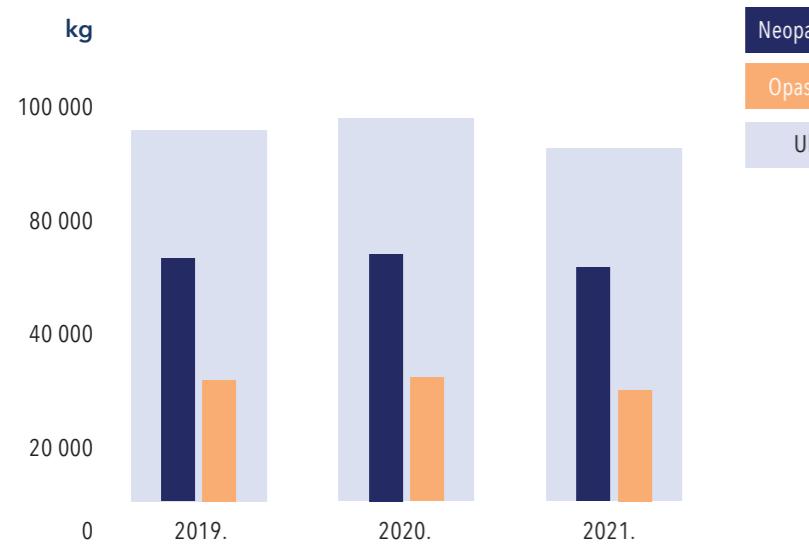
Gospodarenje otpadom

S otpadom se postupa poštujući osnovna načela i primjenjujući red prvenstva gospodarenja otpadom. Uz komunalni otpad prikupljaju se, odvajaju i ekološki zbrinjavaju neopasni i opasni otpad. Gospodarenje otpadom i praćenje generiranja opasnog otpada značajan je aspekt HKZP-a koji se kontinuirano prati i ažurira.

Ugovorni sakupljač otpada neklorirana motorna, strojna i maziva ulja na bazi minerala predaje ovlaštenom koncesionaru za upotrebu, a obrađuje ga kao odgovarajući emergent za postrojenje. U 2021. iskorišteno je 0,542 t.

Ujedno je taj ugovorni sakupljač otpada biorazgradivi otpad iz restorana predao u biotoplinsko postrojenje na daljnju upotrebu energenta za proizvodnju energije. U 2021. iskorišteno je 23.460 t.

U 2021. proizvedeno je ukupno 61068 t neopasnog i 29 236 t opasnog otpada sa svih lokacija HKZP-a.

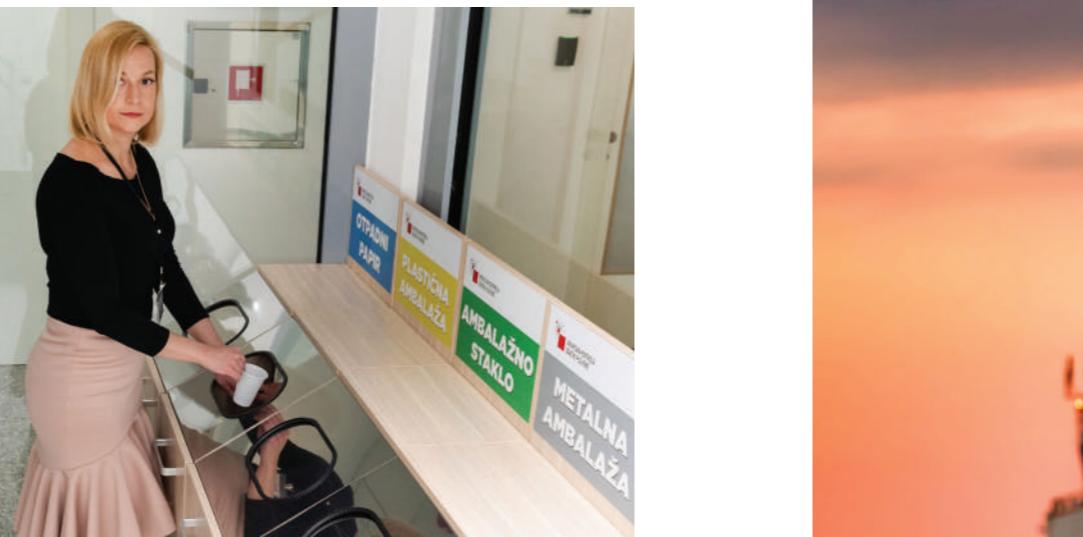

Podaci su dobiveni internom evidencijom Odjela zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite okoliša koja se bilježi u sustavu gospodarenja otpadom RH.

EMS edukacija

U HKZP-u je organiziran osnovni e-modul „Sustav upravljanja okolišem“ s provjerom znanja u cilju osposobljavanja zaposlenika koje se provodi najmanje jednom u pet godina ili ranije ukoliko je došlo do bitnih izmjena u sustavu.

Promjene zakonske regulative konstantno se prate i ažuriraju kroz dokumentaciju i na koordinacijskim sastancima, a po potrebi se osnivaju timovi koji provode usklađenja sa zakonskom regulativom.

Razvrstavanje otpada u HKZP-u

DRUŠTVENA KATEGORIJA

IDENTIFICIRANI RIZICI:

- Upravljanje i ulaganje u ljudske resurse
- Upravljanje doprinosom HKZP-a društvenim promjenama
- Razvijati svijest HKZP-a o odgovornom utjecaju na društvo

CILJ DO 2024.:

Održavati i razvijati pozitivno, motivirajuće radno okruženje u kojem svi zaposlenici stječu potrebne kompetencije i vještine. Nadalje, osigurati da se sve usluge pružaju na siguran i učinkovit način, neprekidno i interoperabilno.

Najveći utjecaj na globalne ciljeve održivog razvoja

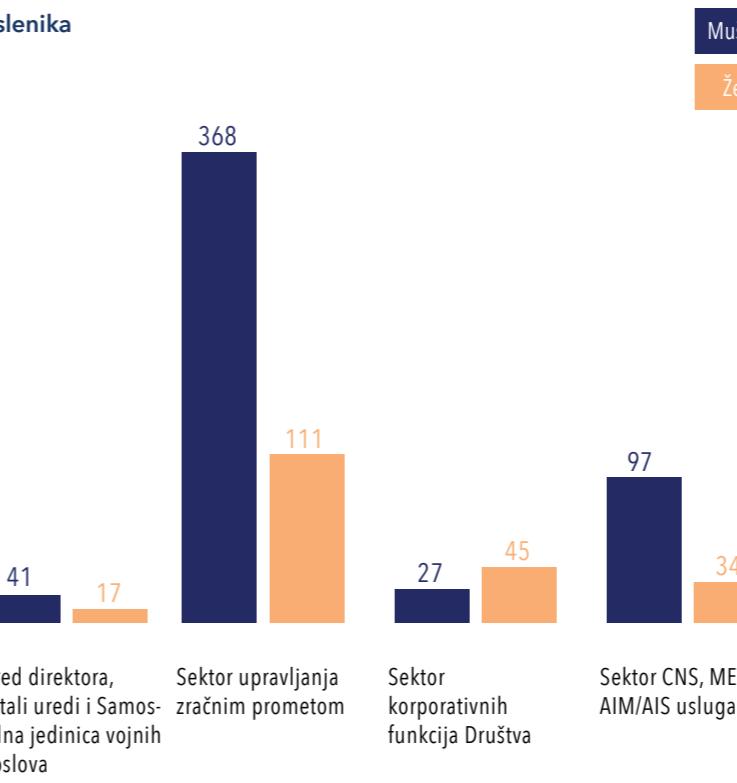
- Struktura zaposlenika prema spolu, vrsti zaposlenja (ugovor na određeno/neodređeno)
- Ospozobljavanje zaposlenika

Znanje, stručnost i iskustvo zaposlenika najveća su vrijednost HKZP-a te su stoga ospozobljavanje, komunikacija i timski rad u sigurnim radnim uvjetima visoko na listi prioriteta. Zaposlenicima je omogućeno kontinuirano obrazovanje i razvoj te se mogu educirati i nakon završenog formalnog obrazovanja, bilo na radnom mjestu ili izvan njega pohađanjem različitih seminara, kongresa, savjetovanja i raznovrsnih tečajeva.

HKZP je na dan 31. 12. 2021. imao 740 zaposlenika, od toga 533 muškarca i 207 žena. Od ukupnog broja, na određeno vrijeme zaposleno ih je 45. U 2021. je zaposleno 29 novih radnika, a 32 ih je otišlo iz kompanije, od čega je 24 umirovljeno.

Broj zaposlenih po sektorima na dan 31. 12. 2021.

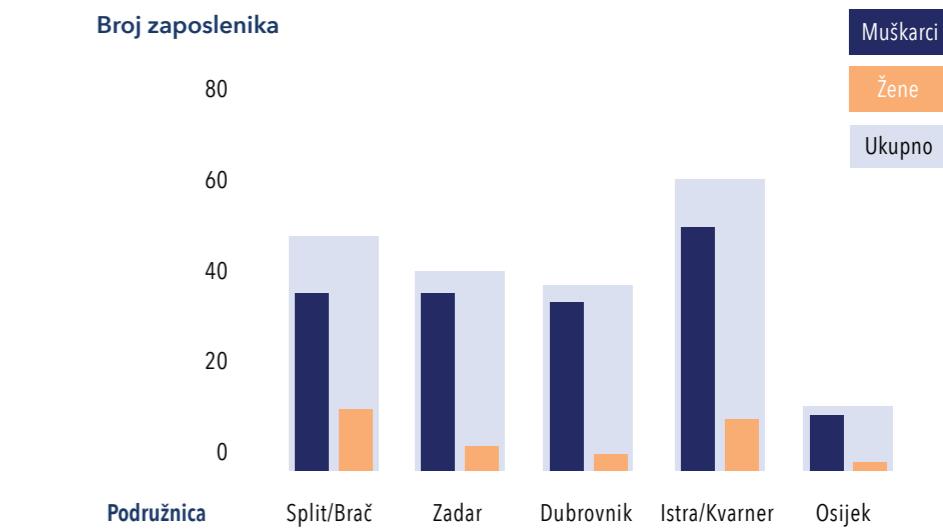
Ukupno 740

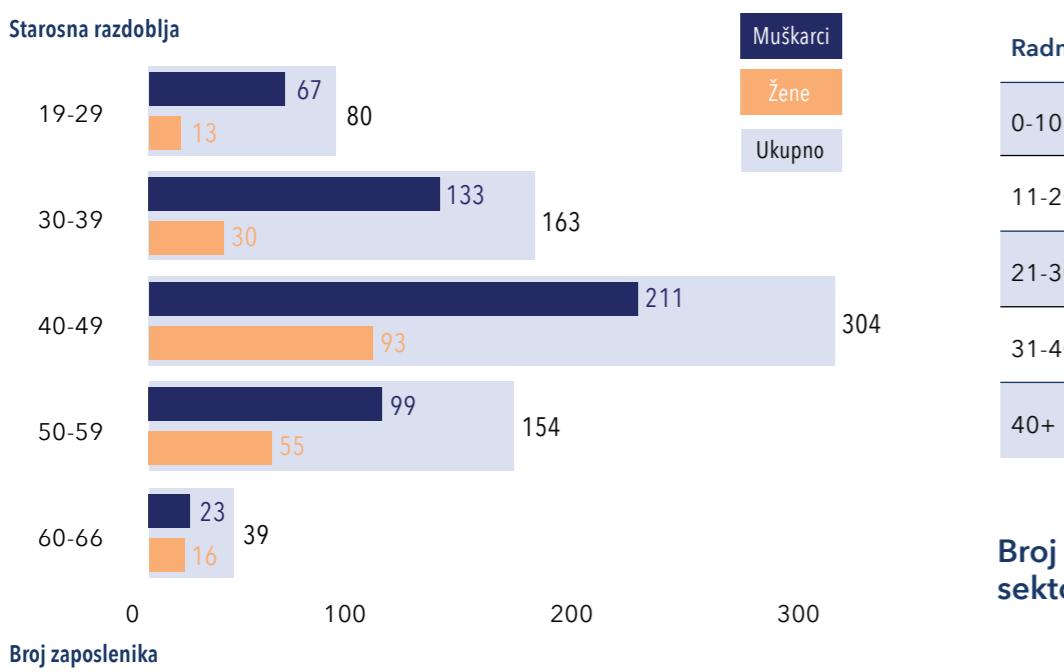
Ospozobljavanje kontrolora u COK-u Zagreb

Broj zaposlenih po podružnicama na dan 31. 12. 2021.

Ukupno 214

Starosna dob zaposlenika na dan 31. 12. 2021.

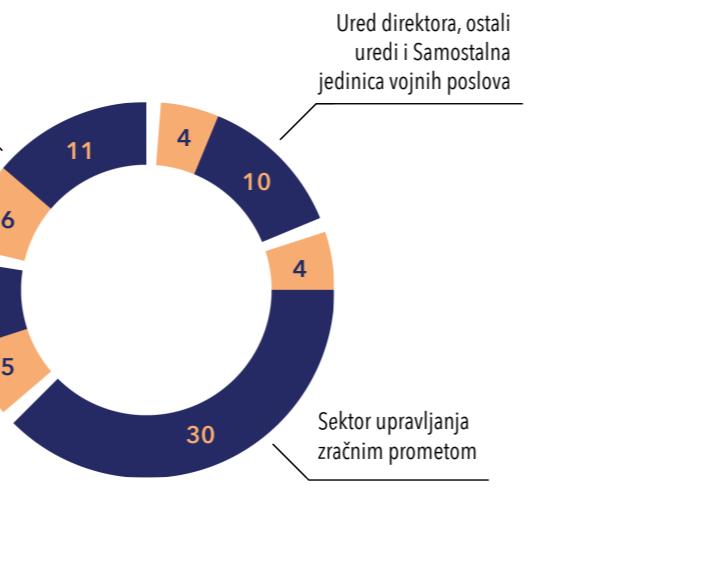
Struktura zaposlenih po stručnoj spremi na dan 31. 12. 2021.

Stručna spremi	Broj zaposlenika	Muškarci	Žene
VSS	280	193	87
VŠS	177	129	48
SSS	276	210	66
KV	4	1	3
NKV	3	0	3

Radno iskustvo na dan 31. 12. 2021.

Radno iskustvo	Broj zaposlenika	Muškarci	Žene
0-10	154	124	30
11-20	223	279	44
21-30	273	169	104
31-40	83	58	25
40+	7	3	4

Broj žena i muškaraca na upravljačkim funkcijama po sektorima na dan 31. 12. 2021.

STATUS ZAPOSLENIKA

Svi zaposlenici uživaju jednako sva prava zajamčena Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom, neovisno o spolu i radnom vremenu, tj. bez obzira jesu li sklopili ugovor o radu na neodređeno ili određeno radno vrijeme, rade li u punom, nepunom ili skraćenom radnom vremenu.

Krajem lipnja 2021. Uprava Društva potpisala je s reprezentativnim sindikatima Dodatak br. 2 Kolektivnom ugovoru HKZP-a, kojim je trajanje postojećeg ugovora prodljeno do 30. rujna 2022.

Temeljem KU-a, direktor Društva je početkom 2021. donio Odluku kojom se dodjeljuje jednokratna novčana potpora radnicima čiji su domovi pretrpjeli oštećenja u potresima 22. ožujka, 28. prosinca i 29. prosinca 2020. godine te naknadnim potresima.

U HKZP-u djeluje Radničko vijeće od 9 članova koje štiti i promiče interese radnika savjetovanjem, suodlučivanjem ili pregovorima s poslodavcem o važnim pitanjima za njihov položaj.

Solidarna potpora

Dani plaćenog dopusta - do 9 dana, ovisno o razlozima

Dani neplaćenog dopusta - do 30 dana, iznimno do godinu dana

Naknada za rođenje djeteta

Naknada za tjelesno oštećenje

Naknada za bolovanje zaposlenika dulje od 90 dana

Naknada za zdravstvene potrebe zaposlenika

Naknada plaće tijekom roditeljskog dopusta

Novčana pomoć zaposleniku ili njegovoj obitelji

Regres za korištenje godišnjeg odmora

Mirovinski program zaposlenika

- jednokratna mirovinska naknada kod odlaska u mirovinu
- uplata u zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond (III. mirovinski stup), čija je visina propisana Kolektivnim ugovorom

Dar djetetu prigodom sv. Nikole i dar u naravi prigodom Božića

Naknada troškova prijevoza

Osiguranje zaposlenika od posljedica nezgode i bolesti 24 sata

Zdravstveni program prevencije i zbrinjavanja stresa za kontrolore zračnog prometa - do 14 kalendarskih dana rekreacijskog odmora godišnje

Sistematski zdravstveni pregled

Jubilarna nagrada

Opremnina u slučaju otkaza ugovora o radu (koji nije uvjetovan skrivljenim ponašanjem zaposlenika)

Mjesečna naknada djeci preminulog zaposlenika do završetka redovnog školovanja, a najduže do 23. godine

Dobrovoljno darivanje krvi

Zaposlenici, dobrovoljni darivatelji krvi ostvaruju pravo na jedan slobodni plaćeni dan na dan darivanja krvi ili sljedeći radni dan, za što po Kolektivnom ugovoru imaju pravo najviše tri puta u godini. Broj dobrovoljnih darivatelja krvi u 2021. je 61.

OSPOSOBLJAVANJE ZAPOSLENIKA

Kako bi se osiguralo pružanje sigurnih i kvalitetnih usluga i funkcija u zračnoj plovidbi, osobita važnost pridaje se osposobljavanju za stjecanje i održavanje kompetencija zaposlenika.

U veljači i lipnju 2021. HKZP se uspješno certificirao za osposobljavanje za stjecanje ovlaštenja toranjskih i prilaznih kontrolora, čime je s ranjom certifikacijom za osnovno osposobljavanje i za stjecanje ovlaštenja oblasnih kontrolora, u kompaniji uspostavljen cjeloviti sustav osposobljavanja svih vrsta kontrolora.

Ured za osposobljavanje, osim školovanja novih i postojećih kontrolora zračnog prometa, provodi i osposobljavanje zrakoplovno-tehničkog, zrakoplovno-meteorološkog osoblja, pomoćnog zrakoplovnog i ostalog operativnog osoblja.

Za školovanja neoperativnog osoblja zadužen je Sektor korporativnih funkcija Društva, a odnose se na osposobljavanje novih zaposlenika iz područja zaštite, zaštite na radu i zaštite od požara, kao i postojećih zaposlenika iz područja finansija, računovodstva, prava, meteorologije, upravljanja zračnim prometom, tehničkih sustava, od kojih je u 2021. većina provedena na daljinu. Također, HKZP zaposlenicima sufinancira troškove studija od posebnog interesa, kao i tečajeva stranih jezika.

Nakon dodjele certifikata za osposobljavanje toranjskih kontrolora

Operativno osoblje

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa koja djeluje u sklopu Ureda za osposobljavanje certificirana je u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2015/340 za pružanje sljedećih osposobljavanja i pripadajućih tečajeva:

Inicijalno osposobljavanje, koje uključuje:

- osnovno osposobljavanje
- osposobljavanje za ovlaštenje oblasnog, prilaznog i toranjskog kontrolora.

O sposobljavanje za lokaciju, koje uključuje 17 različitih lokacija.

Kontinuirano osposobljavanje, koje uključuje:

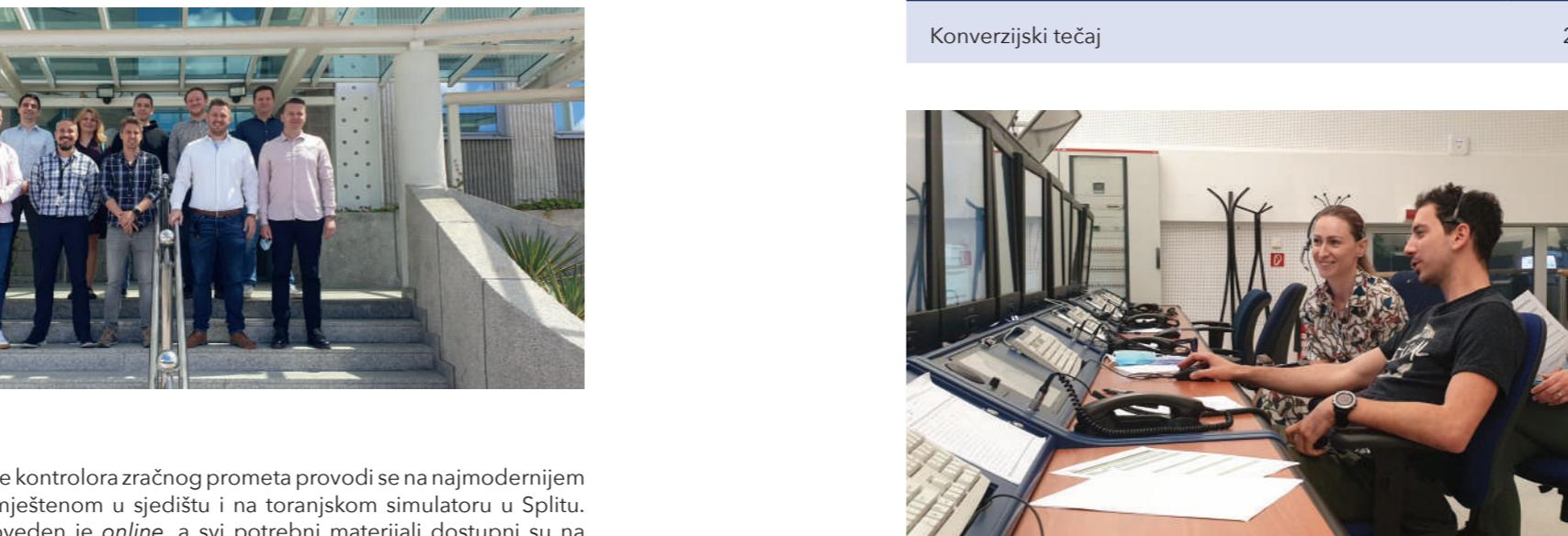
- obnovu znanja kontrolora (standardna praksa i postupci, izvanredne okolnosti, ljudski čimbenik)
- osposobljavanje za konverziju (promjena operativne okoline).

O sposobljavanje instruktora za praktično osposobljavanje i ocjenjivača, uključujući i tečajeve obnove znanja. Prvi put nakon dobivanja certifikata Organizacija za osposobljavanje KZP-a provela je u 2021. osposobljavanja za devet novih instruktora i devet novih ocjenjivača.

Novi ocjenjivači

Praktično osposobljavanje kontrolora zračnog prometa provodi se na najmodernejem radarskom simulatoru smještenom u sjedištu i na toranjskom simulatoru u Splitu. Dio osposobljavanja proveden je online, a svi potrebeni materijali dostupni su na softverskoj platformi CroVIBE koja je također razvijena vlastitim snagama.

Novi instruktori

U 2021. provedena su sljedeća osposobljavanja po kategorijama osoblja:

Kontrolori zračnog prometa

Vrsta osposobljavanja	Broj polaznika	2021.	2020.
Osnovno osposobljavanje	25	20	
O sposobljavanje za ovlaštenje oblasnog kontrolora	32	16	
O sposobljavanje za ovlaštenje toranjskog kontrolora	18	-	
O sposobljavanje za lokaciju	28	13	
O sposobljavanje za obnavljanje i produljenje ovlaštenja	7	14	
Obnova znanja za instruktore i ocjenjivače	45	38	
Konverzijski tečaj	225	126	

Održani su i tečajevi obnove znanja za 26 vojnih kontrolora i za pet novih nadzornika smjene. Kontrolori moraju kontinuirano održavati ovlaštenja i ovlasti upisane u dozvolu, što pored obveznih provjera kompetencija i obnove znanja, uključuje i održavanje:

- zdravstvene sposobnosti kategorije 3 (za zrakoplovno osoblje) koja se provjerava svake dvije godine, a nakon 40. godine starosti svake godine
- jezične ovlasti za engleski, za što polazu test ELPAC, čija je valjanost 3, 6 ili 9 godina ovisno o postignutoj razini.

Zrakoplovno-tehničko osoblje: temeljna obuka, stjecanje različitih ovlaštenja i kompetencija te obnova znanja. U 2021. osposobljena su po četiri nova instruktora i ocjenjivača, a različita ovlaštenja i kompetencije steklo je 90 imatelja dozvole.

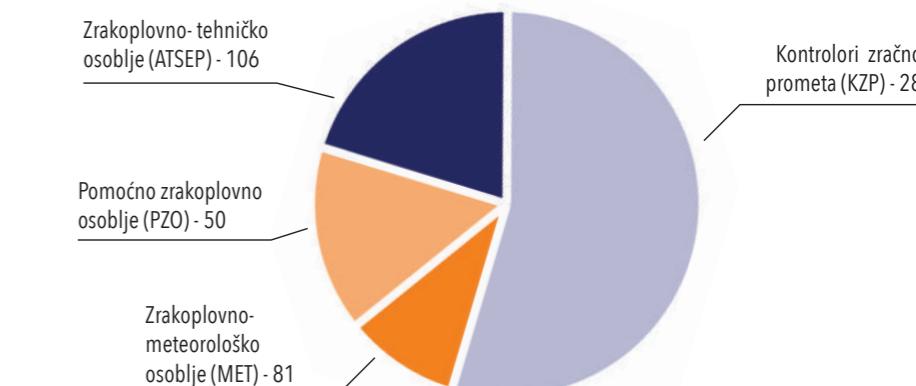
Rad i funkcioniranje tehničkih sustava i uređaja nadzire, održava i unapređuje tim visokoosposobljenih inženjera i tehničara. Stoga je njihovo kontinuirano osposobljavanje neophodno kako bi se osigurao stalni 24-satni nadzor i upravljanje tim uređajima.

Zrakoplovno-meteorološko osoblje: osposobljavanje za dva nova oblasna prognostičara i dva motritelja, kao i redovna godišnja obnova znanja za motritelje i prognostičare.

Pomoćno i ostalo zrakoplovno osoblje: osposobljavanje za dva nova operatera obrade podataka o letu, po jednog NOTAM operatera i ARO instruktora, kao i obnova znanja za sve operatore preduzetnog informiranja, 11 kontrolora protoka prometa i 2 FIS kontrolora.

Prosječni broj sati osposobljavanja po zaposleniku u 2021. godini iznosio je 121 sat.

Operativno osoblje - broj dozvola u 2021.

TEČAJEVI ZA DRUGE PRAVNE OSOBE

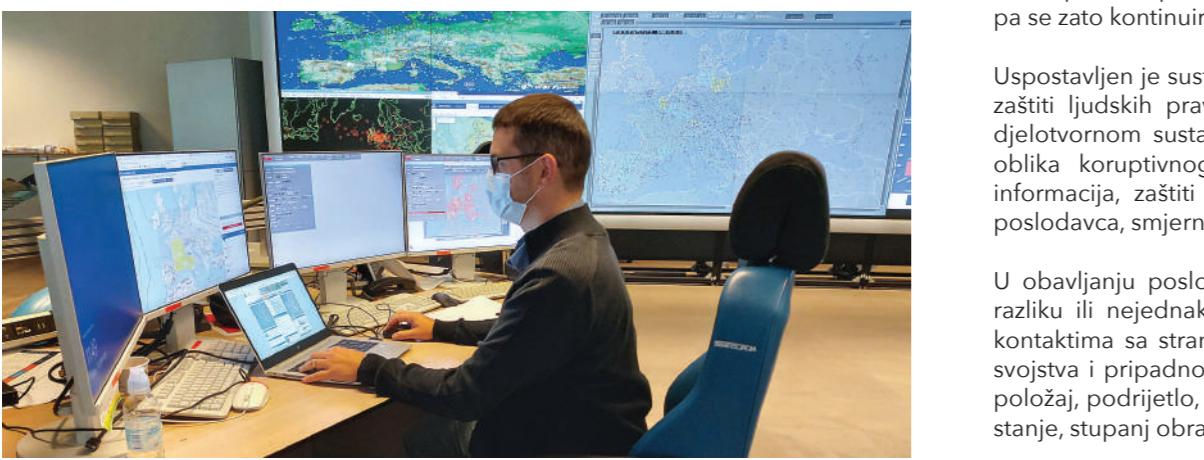
Kao i prethodne godine, zbog pandemije je najaveći dio edukacija održan je *online*. Obuku pilota bespilotnih zrakoplova održana je za:

MUP (Uprava granične policije) i Ravnateljstvo civilne zaštite (57 polaznika)
HGSS i Upravu civilne zaštite (26 pripadnika) - osnovni tečaj
HGSS i Mobilnu jedinicu carine (7 pripadnika) - napredni tečaj

AKTIVNOSTI ZAPOSLENIKA

Naši prognostičari u Eurocontrolu

U cilju unapređenja interpretacije prognoze za korisnike, prognostičari HKZP-a su tijekom ljeta 2021. sudjelovali kao vodeći prognostičari u Eurocontrolovom operativnom centru Upravitelja mreže s naglaskom na upravljanje protokom prometa 3 do 36 sati unaprijed.

Prognostičar HKZP-a u Eurocontrolu

Grmljavinske oluje tijekom ljeta često su jedno od glavnih ograničenja u ostvarenju planiranog protoka prometa nad Europom. Stoga pravodobna i konzistentna prognoza orientirana na korisnika (Upravitelja mreže) doprinosi povećanju sigurnosti i protočnosti zračnog prometa te smanjenju kašnjenja i posljedično emisije CO₂.

Naš zaposlenik ponovo na čelu COOPANS-a

U skladu s reorganizacijom i ciljevima suradnje COOPANS je u rujnu 2021. imenovao Darija Grgurića na poziciju generalnog direktora.

Dario Grgurić na tu poziciju dolazi s mesta direktora tog udruženja i bit će odgovoran za upravljanje u svim područjima rada COOPANS-a: za donošenje i provedbu politika, strategija i odluka. To uključuje suradnju s postojećim i novim tehnološkim dobavljačima, nastavak strateških razgovora s potencijalnim članovima COOPANS-a i strateške odnose s europskim institucijama i partnerima u zrakoplovstvu.

ETIKA U POSLOVANJU

HKZP je implementirao učinkovit sustav poslovne etike, što u vrijeme krize dobiva i poseban strateški značaj. Nulta točka tolerancije na korupciju, kao i na sva nezakonita i nedopuštena postupanja unutar HKZP-a, jedna su od prioritetnih politika Društva, pa se zato kontinuirano jačaju i aktiviraju svi mehanizmi zaštite.

Uspostavljen je sustav upravljanja utemeljen na vjerodostojnim etičkim principima: zaštiti ljudskih prava, uvažavanju integriteta i dostojanstva svakog zaposlenika, djelotvornom sustavu zaštite od diskriminatoričnih postupanja, zabrani bilo kojeg oblika koruptivnog ponašanja, transparentnosti i vjerodostojnosti u davanju informacija, zaštiti prijavitelja nepravilnosti, kroz akcijske planove, interne akte poslodavca, smjernice, odluke i upute.

U obavljanju poslova zaposlenici ne mogu neopravданo i nedozvoljeno praviti razliku ili nejednako postupati prema osobi ili grupi u radnom okruženju ili u kontaktima sa strankama i suradnicima, s obzirom na njihova osobna ili stecena svojstva i pripadnost (npr. rasa, boja kože, spol, nacionalna pripadnost, društveni položaj, podrijetlo, rođenje, vjeroispovijest, političko ili drugo uvjerenje, imovinsko stanje, stupanj obrazovanja, kultura, jezik, starost, psihički ili fizički invaliditet).

Zaposlenici ne smiju djelovati samovoljno ili na štetu bilo koje osobe, grupe ljudi ili pravne osobe, te su dužni ponašati se s uvažavanjem u odnosu na njihova prava, dužnosti i zakonite interese. U obavljanju poslova zaposlenici su dužni ponašati se zakonito te svoja eventualna diskrecijska ovlaštenja temeljena na hijerarhijskoj osnovi u HKZP-u primjenjivati objektivno i nepristrano.

Utvrđeni su pravni postupci i imenovani ovlaštenici koji svoje funkcije obavljaju temeljem internih akata: Etičkog kodeksa, Antikorupcijskog akcijskog plana, Pravilnika o prijaviteljima nepravilnosti, Pravilnika o radu, mjera za zaštitu dostojanstva i zaštiti od svih oblika diskriminacije zaposlenika.

Imenovani ovlaštenici HKZP-a (Povjerenik za etiku, Predsjednik Odbora za antikorupciju, Osoba za nepravilnosti, Službenik za informiranje, Osoba za zaštitu osobnih podataka) neovisni su u svom radu, ali su u obvezi dostavljati informacije i godišnja izvješća.

Cilj implementiranih načela Etičkog kodeksa HKZP-a je poticanje moralno opravdanog i zakonitog ponašanja zaposlenika u profesionalnom i javnom djelovanju kako u međusobnoj komunikaciji tako i u komunikaciji s korisnicima usluga te ciljano i općoj javnosti.

U 2021. nije bilo prijava niti postupaka za:

- kršenje Etičkog kodeksa
- nepravilnosti
- zaštitu dostojanstva radnika
- zaštitu od diskriminacije
- koruptivna postupanja
- povredu zaštite osobnih podataka.

Zaprimaljena su četiri zahtjeva za pristup informacijama koji su prihvacići i riješeni u zakonskom roku.

Pripremljen je materijal za interne edukacije za ciljane skupine: Upravu i poslovodstvo, zaposlenike koji su na popisu radnih mesta visoko rizičnih na korupciju, Radničko vijeće, sindikate i dr. S obzirom da je bila predviđena interaktivna edukacija, zbog pandemije to nije bilo moguće provesti u 2021. te se planira u narednom razdoblju.

Kultura pravičnosti

Kultura pravičnosti podrazumijeva izgradnju atmosfere povjerenja i politike nekašnjavanja za nemjerne pogreške, ali uz jasno utvrđene granice prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja, u kojoj se ljudi potiče ili nagrađuju za otkrivanje informacija o ugrozama isključivo u cilju unapređenja sigurnosti, kao i prevencije većih nezgoda i nesreća.

Pogreške, bilo da je riječ o manjim propustima, omaškama ili prekršajima, rješavaju se sigurnosnim preporukama, popravnim radnjama i osposobljavanjem kroz sustav upravljanja sigurnošću, a krajnji nemar, namjerni prekršaji i destruktivne radnje se ne toleriraju.

Učinkovitost izvještavanja o događajima povezanim sa sigurnošću izravno ovisi o tome kako neka organizacija definira krivnju ili kažnjavanje te kako njima upravlja. Zbog toga većina europskih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, uključujući i HKZP, u okviru Politike sigurnosti donosi Izjavu o kulturi pravičnosti.

Toranski kontrolor u Osijeku

Koncept kulture pravičnosti omogućava učenje iz radnji kojima se ugrožava sigurnost i podizanje osviještenosti kroz bolje poznavanje nemjernih sigurnosnih propusta koji se ne odnose samo na pojedinca već na cijelokupni ATM sustav (ljudi, procedure i oprema).

Uvođenjem sustava upravljanja sigurnošću u HKZP-u je implementiran koncept kulture pravičnosti, a gotovo svi njeni principi uvršteni su u priručnike i postupke te je povećano izvještavanje o događajima.

ZAŠTITA ZDRAVLJA I SIGURNOST NA RADU

HKZP kontinuirano provodi preventivne aktivnosti zaštite zdravlja i sigurnosti na radu svojih zaposlenika i certificiran je sukladno zahtjevima međunarodne norme ISO 45001:2018 (Sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnošću na radu).

Iz tog područja provode se ospozobljavanja:

- iz zaštite na radu i zaštite od požara za nove zaposlenike
- za rad na siguran način putem e-learning modula za nove zaposlenike ili kod promjene radnog mjestu, a obuhvaća: usvajanje teorijskog znanja i praktično ospozobljavanje na radnom mjestu te osnove pružanja prve pomoći i samopomoći, upoznavanje sa sustavima za dojavu i gašenje požara, normama ISO 45001 i ISO 14001, te evakuacijom i spašavanjem
- za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje početnih požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom za sve zaposlenike, sukladno ugovoru s Javnom vatrogasnom postrojbom grada Velike Gorice.

Svim zaposlenicima omogućeno je obavljanje sistematskog pregleda u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi jednom godišnje. Zaposlenici na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada obavljaju provjeru zdravstvene sposobnosti u zakonski propisanim rokovima. Kolektivnim ugovorom regulirano je prihvaćanje odgovornosti strana potpisnica u smjeru pozitivne kulture zdravlja i sigurnosti na radu.

Zdravstvena pitanja obuhvaćena KU-om odnose se na:

- pravo na plaćeni dopust zbog teške bolesti člana uže obitelji, neplaćeni dopust zbog njege člana uže obitelji ili liječenja na vlastiti trošak,
- dodatne sate godišnjeg odmora za zaposlenike s utvrđenim tjelesnim oštećenjem, profesionalnim oboljenjem, djetetom s posebnim potrebama,
- pravo na novčanu pomoć zaposleniku ili njegovoj obitelji sukladno odgovarajućim odredbama.

Sigurnosna pitanja odnose se na dodatke za posebne uvjete rada sukladno radnom mjestu zaposlenika (veći broj dana godišnjeg odmora, rekreacija, operativni dodatak).

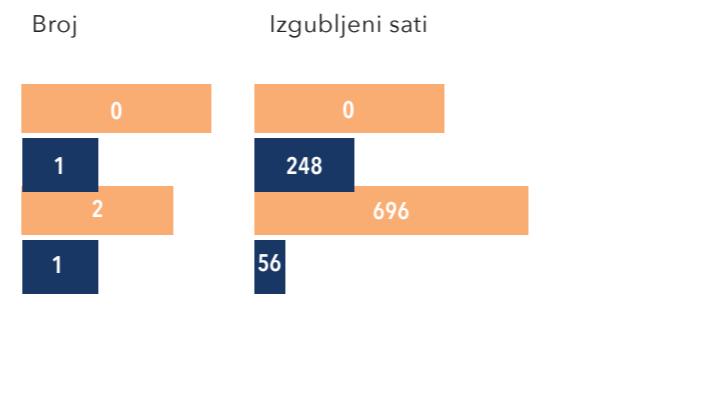
Odjel za zaštitu na radu, zaštitu od požara i zaštitu okoliša kvartalno izrađuje izvještaj o radu sustava upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu namijenjen informiranju sindikata, povjerenika radnika za zaštitu na radu i Uprave. Izvješća koja su dostupna na podatkovnom poslužitelju pokazuju visoki stupanj sigurnosti i zaštite zdravlja na radnim mjestima, kao i ostvarenje postavljenih ciljeva.

Sukladno Zakonu o radu i Zakonu o zaštiti na radu, u HKZP-u djeluje Odbor za zaštitu na radu kojeg čine predstavnici poslodavca i zaposlenika, stručnjaci zaštite na radu te specijalist medicine rada. Zakonska obveza održavanja sjednica je dva puta godišnje, a u HKZP-u se radi održavanja visokog stupnja sigurnosti te pravovremenog informiranja i poduzimanja potrebnih mjera zaštite na radu održavaju četiri sjednice.

Uz interne procjene provedene sukladno međunarodnom standardu ISO 45001, provedeno je i osam unutarnjih nadzora nad primjenom pravila zaštite na radu zaštite od požara i zaštite okoliša.

Provđeno je i 7 vježbi evakuacije i spašavanja u podružnicama HKZP-a sukladno planu za 2021. S obzirom na specifičnost lokacija i objekata u kojima zaposlenici rade, osigurani su uvjeti za brzu i nesmetanu evakuaciju u slučaju nužde bez ugrožavanja zdravlja i života.

U 2021. dogodile su se četiri ozljede na radu od kojih 3 prilikom dolaska na posao i odlaska s posla, a jedna na mjestu rada. Za ozljedu koja se dogodila na mjestu rada proveden je interni nadzor te su donesene mjere za smanjenje rizika od ponavljanja iste ili slične ozljede. Ukupno je zbog ozljeda na radu izgubljeno 1000 radnih sati.

Protupožarna zaštita

U cilju osiguranja najviše razine sigurnosti tehničkih sustava i objekata, kontinuirano se servisiraju vatrodojavni sustavi te se investira u novu opremu.

U 2021. započeo je proces centralizacije vatrodojavnih sustava podružnica te je u centralnom sustavu nadzora u sjedištu HKZP-a instaliran prikaz i upravljanje tim sustavima na udaljenim lokacijama. Sukladno zakonskoj regulativi, svi sustavi za dojavu i gašenje požara podliježu godišnjem preventivnom i periodičnom ispitivanju te interventnom održavanju, što je u 2021. provedeno i u novim objektima.

Zaštita zdravlja u pandemiji bolesti COVID-19

I u 2021. je s obzirom na pandemiju bolesti COVID-19 u kompaniji bila na snazi krizna situacija. Krizni stožer je u suradnji s Kriznim intervencijskim timom uveo sljedeće preventivne mjere za zaštitu zdravlja zaposlenika i osiguranje kontinuiteta poslovanja:

- obvezno korištenje maske za lice ili medicinske maske (izuzetak je jedino rad na operativnim sektorima uzimajući u obzir specifičnosti tehnologije rada)
- održavanje osobne higijene i higijene radnih površina i prostorija
- održavanje propisanog razmaka
- mjerjenje tjelesne temperature po dolasku na posao
- organiziran je rad od kuće u razdobljima povećanog rizika
- ograničen je broj osoba za stolom u restoranu
- obvezno popunjavanje obrasca o bolesti COVID-19 za posjetitelje
- javljanje zaposlenika u slučaju sumnje na zaraznu bolest
- predočenje COVID potvrde ili drugog dokaza o cijepljenju, preboljenju odnosno testiranju na virus SARS-COV-2 sukladno odluci Stožera civilne zaštite RH od 16. studenog 2021. prilikom ulaska u HKZP i pristupa radnom mjestu
- tim za psihosocijalnu pomoć 24/7
- smanjenje broja sastanaka uz preporuku korištenja elektroničkih aplikacija
- dopuštena su samo nužna poslovna putovanja

U slučaju izolacije koja nije propisana od nadležnog liječnika, nego se provodi dogоворom zaposlenika i poslodavca, zaposlenik poslove obavlja od kuće, plaća mu se obračunava kao da radi u HKZP-u, a trošak plaće u cijelosti snosi poslodavac.

Poslodavac je organizirao cijepljenje protiv bolesti COVID-19

Stručno mišljenje o Izvješću o održivosti Hrvatske kontrole zračne plovidbe za 2021.

U cilju realizacije zadanih europskih klimatskih ciljeva o energetskoj neutralnosti (*net-zero goal*) do 2050., Europska komisija je razvila sveobuhvatni program održivog financiranja.

Održivo financiranje, kako ga je oblikovala Europska unija, između ostalog predstavlja i set zakonodavnih propisa kojima se prvenstveno želi potaknuti privatne investicije u održive, odnosno zelene projekte. Jedan od zakonodavnih propisa koji će pridonijeti održivom financiranju je Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (Uredba o EU taksonomiji). Ova uredba ima za cilj stvoriti jedinstveni klasifikacijski sustav poslovnih djelatnosti koji se može smatrati ekološki održivim i definirati koje su djelatnosti „zelene“ na vjerodostojan i provjerljiv način.

Hrvatska kontrola zračne plovidbe (HKZP) kao obveznik nefinansijskog izvješćivanja po prvi put ove godine u Izvješću o održivosti objavljuje ključne pokazatelje uspješnosti (kapitalne troškove – CapEx, operativne troškove – OpEx i prihod) svojih taksonomski prihvatljivih i neprihvatljivih gospodarskih djelatnosti koje pridonose ublažavanju i prilagodbama klimatskim promjenama kako je propisano u Uredbi o EU taksonomiji i Delegiranoj uredbi o objavama (EU) 2021/2178.

Izvješće o održivosti HKZP-a za 2021. sastavljeno je prema međunarodno priznatom okviru za nefinansijsko izvješćivanje (GRI standardima sržne opcije izvješćivanja). Svojim sadržajem, količinom informacija o pristupu upravljanju okolišnim i društvenim temama te prikazom ključnih okolišnih, društvenih i upravljačkih pokazatelja (Environmental, Social, Governance - ESG), predstavlja sveobuhvatan strateški dokument HKZP-a. Zadovoljena su načela nefinansijskog izvješćivanja (transparentnost, jasnoća, razumljivost, uravnoteženost, usporedivost i točni prikaz nefinansijskih informacija), čime je ovo izvješće zadovoljilo svoju svrhu.

Kroz ESG pokazatelje definirane primjenom metodologije GRI standarda, HKZP nastavlja transparentno prikazivati svoj doprinos ostvarivanju ciljeva održivog razvoja UN-a, poznatih još i kao Agenda 2030. HKZP svojim poslovanjem direktno pridonosi tim ciljevima, kako bi uz održivi razvoj postigao i ekonomsku, okolišnu te društvenu uspješnost. Identificirani ciljevi održivog razvoja za HKZP predstavljaju jasan strateški okvir kojem se teži kroz stabilnost i razvoj poslovanja.

U nepredvidivom okruženju uspješnost poslovanja ovisi o dobro analiziranim rizicima te postavljenim mjerama u cilju smanjenja negativnog učinka. HKZP je integriranim sustavom upravljanja rizicima (ERM) identificirao rizike koji mogu imati negativne učinke na poslovanje te uspostavio mehanizam za praćenje izvršenosti mjera i postizanja zadanih ciljeva. Sustav integriranog upravljanja rizicima predstavlja strateški alat Društva te u uvjetima krize omogućuje lakše prevladavanje i minimiziranje njezinih negativnih učinaka.

Prepoznata važnost doprinosa održivom razvoju i povezanost sa strateškim ciljevima, kao i uspostavljeni sustav korporativnog upravljanja rizicima, može biti dobar primjer drugim poduzećima, jer je HKZP najizazovniju godinu u svojoj povijesti prepoznao kao priliku za razvoj novih usluga kako bi osigurao održivost poslovanja.

Uz kvalitetno postavljene ciljeve, mjerjenje i kontinuiranu evaluaciju ESG pokazatelja uspjeha te integraciju sustava upravljanja rizicima, moguća su i dodatna poboljšanja. U narednom razdoblju predlaže se uključiti vanjske dionike u proces određivanja materijalnih aspekata, čime bi HKZP dobio detaljniji uvid u njihove potrebe.

Ovim stručnim mišljenjem Institut za društveno odgovorno poslovanje navodi Izvješće o održivosti HKZP-a za 2021. kao dobar primjer nefinansijskog izvješćivanja drugim poduzećima jer kvalitetno integrira održivost sa strateškim ciljevima, uz uspostavljeni sustav korporativnog upravljanja rizicima, kao i praćenje i evaluaciju ključnih ekonomskih, okolišnih i društvenih pokazatelja uspješnosti, što predstavlja odgovoran pristup održivom razvoju.

KRATICE

KRATICA	ZNAČENJE
A6	Udruženje 6 pružatelja usluga u zračnoj plovidbi
ADSP	ATM Data Service Provider, Pružatelj podatkovnih usluga u upravljanju zračnim prometom
AIM	Aeronautical Information Management, Upravljanje zrakoplovnim informacijama
AIP	Aeronautical Information Publication, Zbornik zrakoplovnih informacija
AIRE	Airlines International Representation in Europe, Međunarodno predstavništvo prijevoznika u Europi
AIS	Aeronautical Information Services, Usluge zrakoplovnog informiranja
AMC	Airspace Management Cell, Jedinica za upravljanje zračnim prostorom
ARO	Air Traffic Services Reporting Office, Prijavni ured operativnih usluga u zračnom prometu
ASM	Airspace Management, Upravljanje zračnim prostorom
ATM	Air Traffic Management, Upravljanje zračnim prometom
ATSEP	Air Traffic Safety Electronics Personnel, Zrakoplovno-tehničko osoblje
BHANSA	Bosnia and Herzegovina Air Navigation Services Agency, Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH
CA	Croatia Airlines
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization, Organizacija civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi
CAPEX	Capital Expenditure, Kapitalni izdatak
CCO/CDO	Continuos Climb/Descent Operations, Neprekinuto penjanje/spuštanje
CEF	Connecting Europe Facility, Instrument za povezivanje Europe
CINEA	European Climate Infrastructure and Environment Executive Agency, Izvršna agencija za klimu, okoliš i infrastrukturu
CNS	Communication, Navigation and Surveillance, Komunikacija, navigacija i nadzor
COK	Centar oblasne kontrole
COOPANS	Cooperation of ANS Providers, Suradnja pružatelja usluga u zračnoj plovidbi
CZ	Civilna zaštita
DHMZ	Državni hidrometeorološki zavod
EASA	European Aviation Safety Agency, Europska agencija za sigurnost zračnog prometa
eGAFOR	Electronic General Aviation Forecast, E-prognoza otvorenosti ruta za opći zračni promet

EK	Europska komisija
ELPAC	English Language Proficiency for Aeronautical Communication, Znanje engleskog jezika za zrakoplovnu komunikaciju
EMS	Environment Management System, Sustav upravljanja okolišem
ERM	Enterprise Risk Management, Sustav integriranog upravljanja rizicima
ESEER	European Seasonal Energy Efficiency Ratio, Europski sezonski omjer energetske učinkovitosti
EU	European Union, Evropska unija
EUMETNET	Network of European Meteorological Services, Udruženje evropskih meteoroloških službi
Eurocontrol	European Organisation for the Safety of Air Navigation, Evropska organizacija za sigurnost zračne plovidbe
FAB CE	Functional Airspace Block Central Europe, Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe
FIR	Flight Information Region, Područje letnih informacija
FIS	Flight Information Service, Usluga letnih informacija
FL	Flight Level, Razina leta
FPZ	Fakultet prometnih znanosti
FRA	Free Route Airspace, Zračni prostor slobodnih ruta
FS	Functional System, Funkcionalni sustav
FSB	Fakultet strojarstva i brodogradnje
GAT	General Air Traffic, Opći zračni promet
Gate One	Strateško savezništvo 3 funkcionalna bloka zračnog prostora (Baltic FAB, Danube FAB i FAB CE)
GRI	Global Reporting Initiative, Inicijativa za globalno izvještavanje
HACZ	Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HGSS	Hrvatska gorska služba spašavanja
HKZP	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
HRIS	Human Resources Information System, Informacijski sustav za upravljanje ljudskim resursima
HRK	Hrvatska kuna
HRZ	Hrvatsko ratno zrakoplovstvo
HVU	Hrvatsko vojno učilište

HVZ	Hrvatska vatrogasna zajednica
IATA	International Air Transport Association, Međunarodna udružba zračnih prijevoznika
ICAO	International Civil Aviation Organization, Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo
ICAS	International Cooperation on Airport Surveillance, Međunarodna suradnja u nadzoru zračnih luka
IFR GAT	Instrument Flight Rules General Air Traffic, Opći zračni promet po instrumentalnim pravilima letenja
INEA	Innovation and Networks Executive Agency, Izvršna agencija za inovacije i mreže
ISO	International Organization for Standardization, Međunarodna organizacija za normizaciju
JPAK	Jedinica prilazne i aerodomske kontrole
KEA	Key Environment Area, Ključno područje performansi povezano s okolišem
KPI	Key Performance Indicator, Ključni pokazatelj performansi
KZP	Kontrola/kontrolor zračnog prometa
MET	Meteorological Services, Usluga zrakoplovne meteorologije
MET Alliance	Udruženje pružatelja usluga zrakoplovne meteorologije
MIL AA	Military Approved Agency, Vojni ovlašteni subjekt
MMPI	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
MORH	Ministarstvo obrane RH
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
NATO	North Atlantic Treaty Organisation, Sjevernoatlantski vojni savez
NDB	Non-Directional Beacon, Neusmjereni radiofar
NewPENS	New Pan-European Network Services, Nove paneuropske mrežne usluge
NN	Narodne novine
NOTAM	Notice to Airmen, Zrakoplovna obavijest
NP	Nacionalni park
OHS	Occupational Health and Safety, Zdravlje i sigurnost na radu
OPEX	Operating Expense, Operativni izdatak
OSRH	Oružane snage Republike Hrvatske
QMS	Quality Management System, Sustav upravljanja kvalitetom

PBN	Performance Based Navigation, Navigacija temeljena na performansama zrakoplova
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PMF	Prirodoslovno-matematički fakultet
PRB	Performance Review Body, Tijelo za reviziju performansi
PSR/MSSR	Primary/Monopulse Secondary Surveillance Radar, Primarni/sekundarni nadzorni radar
PZO	Pomoćno zrakoplovno osoblje
RP	Radarska postaja
RP3	Reference Period 3, Treće referentno razdoblje (2020.-2024.)
SCMA	Sektor CNS, MET i AIM/AIS usluga
SDA	SESAR Deployment Alliance, Konzorcij uvođenja SESAR-a
SDM	SESAR Deployment Manager, Upravitelj uvođenja SESAR-a
SEAFRA	South-East Axis Free Route Airspace, Zračni prostor slobodnih ruta na jugoistočnoj osi
SES	Single European Sky, Jedinstveno europsko nebo
SecMS	Security Management System, Sustav upravljanja zaštitom
SECSI FRA	South-East Common Sky Initiative Free Route Airspace, Inicijativa zajedničkog zračnog prostora jugoistočne Europe
SESAR	Single European Sky ATM Research, Istraživački projekt primjene Jedinstvenog europskog neba
SESAR JU, SJU	SESAR Joint Undertaking, Zajedničko poduzeće za SESAR
SESAR DM	SESAR Deployment Manager, Upravitelj uvođenja SESAR-a
SIGMET	Significant Meteorological Information, Informacije o meteorološkim pojavama na rutu
SKFD	Sektor korporativnih funkcija Društva
SMS	Safety Management System, Sustav upravljanja sigurnošću
SUZP	Sektor upravljanja zračnim prometom
UAS	Unmanned Aircraft Systems, Sustavi bespilotnih zrakoplova
UHF/VHF	Ultra High/Very High Frequency, Ultravisoka/jako visoka frekvencija
USSU	Ured za sigurnost i sustave upravljanja
VFR	Visual Flight Rules, Pravila vizualnog letenja
VPN	Virtual Private Network, Virtualna privatna mreža

GRI INDEKS

GRI STANDARD		BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
GRI 102: Opće objave 2016	Organizacijski profil	GRI 101: Osnove 2016			
		GRI 102: Opće objave 2016			
		102-1	Ime organizacije	6	
		102-2	Aktivnosti, tržišne marke, proizvodi i usluge	6	
		102-3	Lokacija sjedišta organizacije	6	
		102-4	Lokacija poslovnih aktivnosti	7	
		102-5	Vlasništvo i pravni oblik	6	
		102-6	Tržišta na kojima organizacija djeluje	6	
		102-7	Veličina organizacije	7	
		102-8	Informacije o zaposlenicima i drugim radnicima	49, 50	
		102-9	Dobavljački lanac	26	
		102-10	Značajne promjene u organizaciji i njenom dobavljačkom lancu	26	
		102-11	Pristup predostrožnosti	8, 9	
		102-12	Vanjske inicijative	36	
		102-13	Članstvo u udruženjima	20	
	Strategija	102-14	Izjava najviše rangirane osobe za donošenje odluka	4, 5	
		102-16	Vrijednosti, načela, standardi i norme ponašanja	10	
		102-17	Mehanizmi traženja savjeta i izražavanja zabrinutosti vezanih uz etičnost	54, 55	
	Upravljanje	102-18	Upravljačka struktura	12, 13	

GRI STANDARD		BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
GRI 102: Opće objave 2016	Dijalog s dionicima	102-40	Popis uključenih skupina dionika	20	
		102-41	Kolektivni ugovori	51	
		102-42	Prepoznavanje i odabir uključenih dionika	20	
		102-43	Pristup uključivanju dionika	23 do 26	
		102-44	Ključne teme i otvorena pitanja	21	
	Način izvještavanja	102-45	Subjekti uključeni u konsolidirane finansijske izvještaje	7	HKZP sastavlja godišnje finansijske izvještaje.
		102-46	Definiranje sadržaja izvještaja i granica tema	20, 21	
		102-47	Popis materijalnih tema	20	
		102-49	Promjene u izvještavanju	/	
		102-50	Izvještajno razdoblje	5	
		102-51	Datum posljednjeg izvještaja	5	
		102-52	Izvještajni ciklus	5	
		102-53	Kontakt za pitanja vezana uz izvještaj	5	
		102-54	Tvrđnje za izvještavanje sukladno GRI standardima	5	
		102-55	Kazalo sadržaja GRI-a	62 do 66	
		102-56	Vanjska verifikacija	58	
		MATERIJALNE TEME			
		Ekonomска uspješnost			
GRI 103: Pristup upravljanju 2016		103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
		103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
		103-3	Ocjena pristupa upravljanju	18, 19	
GRI 201: Ekonomski učinak 2016		201-1	Izravna stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost	33	
		201-4	Financijska pomoć primljena od Vlade	/	HKZP ne prima financijsku pomoć od Vlade.

GRI STANDARD	BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
Neizravni ekonomski utjecaj				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	18, 19	
GRI 203: Neizravni ekonomski utjecaj 2016	203-1	Potpomognuta ulaganja u infrastrukturu i usluge	37, 39	
	203-2	Značajni neizravni ekonomski utjecaji	37, 39	
Proces i održivost nabave				
GRI 204: Proces i održivost nabave 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	26	
GRI 204: Proces i održivost nabave 2016	204-1	Udio izdataka na lokalne dobavljače u značajnim mjestima poslovanja	26	
Antikorupcijske politike				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	26	
GRI 205: Antikorupcijske politike	205-2	Komunikacija i obuka o antikorupcijskim politikama i postupcima	54, 55	
	205-3	Potvrđeni slučajevi korupcije i poduzete mjere	54, 55	
Energija				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	45	
GRI 302: Energija 2016	302-1	Potrošnja energije unutar organizacije	45	
	302-4	Smanjenje potrošnje energije	45	
Voda i otpadne vode				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	45	

GRI STANDARD	BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
GRI 303: Voda i otpadne vode 2018	303-1	Odnos prema vodi kao zajedničkom resursu	45	
	303-3	Ukupno crpljenje vode prema izvoru	45	
	303-4	Ukupno ispuštanje vode	45	
	303-5	Potrošnja vode	45	
Emisije				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	42	
GRI 305: Emisije 2016	305-1	Izravne emisije stakleničkih plinova (GHG) (Područje 1)	43	
	305-2	Neizravne energetske emisije stakleničkih plinova (GHG) (Područje 2)	43	
	305-5	Smanjenje emisija stakleničkih plinova (GHG)	43	
Otpad				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	46	
GRI 306: Otpad 2020	306-1	Stvaranje otpada i značajni utjecaji na otpad	46	
	306-2	Upravljanje značajnim utjecajima povezanim s otpadom	46	
	306-3	Nastali otpad	46	
Zapošljavanje				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	49, 50	
GRI 401: Zapošljavanje 2016	401-1	Stopa novog zapošljavanja i fluktuacije zaposlenika	49, 50	
	401-2	Povlastice osigurane zaposlenicima koji rade na puno radno vrijeme, a koje nisu osigurane zaposlenicima zaposlenima privremeno ili na nepuno radno vrijeme	51	

GRI STANDARD	BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	56	
GRI 403: Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu 2018	403-1	Upravljanje zaštitom zdravila i zaštitom na radu	56	
	403-3	Usluge zdravstvene zaštite na radu	56, 57	
	403-5	Obuka radnika o zdravlju i sigurnosti na radu	56	
Obuka i obrazovanje				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	52, 53	
GRI 404: Obuka i obrazovanje 2016	404-1	Prosječan godišnji broj sati obuke po zaposleniku	53	
	404-2	Programi za stjecanje vještina i programi koji podupiru stalnu mogućnost zapošljavanja zaposlenika	52, 53	
Nediskriminacija				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	54, 55	
GRI 406: Nediskriminacija 2016	406-1	Ukupan broj slučajeva diskriminacije i poduzete korektivne	55	
Lokalne zajednice				
GRI 103: Pristup upravljanju 2016	103-1	Objašnjenje materijalne teme i njene granice	20, 21	
	103-2	Pristup upravljanju i njegove sastavnice	18, 19	
	103-3	Ocjena pristupa upravljanju	27 do 30	
GRI 413: Lokalne zajednice 2016	413-1	Djelatnosti u kojima je provedeno uključivanje lokalne zajednice, procjene utjecaja i razvojni programi	27 do 30	

IMPRESSUM

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

Izdavač: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o., Rudolfa Fizira 2, 10410 Velika Gorica, p.p. 103

Povjerenstvo za izradu Izvješća: Marina Halužan (voditeljica), Jadranka Majić (zamjenica) i članovi Martina Cesar, Marina Delonga, Filip Fadić, Ivana Hrvat, Olivera Ilijaš, Amela Jeričević, Barbara Kalmar, Martina Kitić, Anka Nikić, Laurette Rako

Lektura: Jadranka Majić

Fotografije: Ivica Drusany, Marina Delonga, Damir Đuranac, Alan Grubelić, Tomislav Haraminčić, Ivan Lisjak, Mario Marin, Eugen Miljan, Osječko-baranjska županija, Darko Rukavina, Josip Škof, Vinko Šoljan, Nounproject, Shutterstock

Dizajn i grafički prijelom: Fabrica Graphica

Tisak: Stega tisak d.o.o.

Naklada: 200 primjeraka

www.crocontrol.hr

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
Rudolfa Fizira 2
10410 Velika Gorica, p.p. 103
www.crocontrol.hr